Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 100 (14517) | 1977 оной апрелиин 30, суббото | Сэн 2 мүнгэн

АҺУУДАЛАЙ ЭРИЛТЭ нгаха албан

зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха асуу-
ааһан парти, правительство анхаралаа саг үргэл-
дуулжа байдаг. «Ажалшадай захилнуудые дүүр-
шанар һайжаруулха ба тэдэнэй хэрэглэмжэ
һайнаар хангадаг болохо талаар РСФСР-эй Хүн
ажаһуудалай эрилтэ хангалгын министерствын
эри тухай» КПСС-эй Центральна Комитедэй
абаһан тогтоол энээнине үшөө дахин эли тодоор
лэ.

жэлнүүдтэ ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэм-
алга манай орон дотор хурдан түргэнөөр хүг-
байна. Арадай ажахыда шэнээр бии болгогдоһон
барнида мүнөө 2,5 миллион шахуу хүн хүдэлнэ
КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соо хэлэгдэнэ. Байгша
зондо 6,3 миллиард түхэригэй хэмжээнэй ту-
хүргэгдэхэ.

эшэ юһэдэхи табан жэлэй туршада РСФСР-эй,
одо манай Буряадай автономито республикын
адай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалга гортой-
гүүлөө. Эдэ жэлнүүдтэ России Федерацида ажал-
ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгада 800 гаран
түхэриг гаргашалагдажа, хэмжээнь 1,5 дахин,
нютагуудта — 1,8 дахин ехэ болоо. Юһэдэхи
жэлдэ манай республикын арад зоной ажаһууда-
эрилтэ хангалга 42 процентээр нэмээ.

ьшье ажалшадай, илангаяа хүдөөгэй хүн зоной
далай хэрэглэмжэ хангаха хэрэгтэ дутагдалнууд
үзэгдэнэ гэжэ КПСС-эй ЦК дээрэ дурсагдаһан
соогоо тэмдэглээ. Энэ манай республикада гүй-
шаатай. Республикымнай Хүн зоной ажаһуудалай
жэ хангалгын министерство болон бусад мини-
, управлени, зургаанууд юһэдэхи табан жэлдэ
далай эрилтэ хангаха түсэб, уялгануудаа дүүргээ-
рбадахи табан жэлдэшье һайнаар хүдэлжэ байна
аргагүй. Үнгэрөөшэ жэл тэрэ продукци гаргаха,
тэ туһаламжа хүргэхэ түсэбөө дүүргээгүй. Байг-
ой нэгэдэхи кварталай түсэб 96 процент, тэрэ
хүдөө нютагта — 94 процент дүүрэө.

публикымнай олон министерство, управлени, зур-
хүн зоной, илангаяа хүдөө нютагай ажалша-
ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха талаар түсэб, уял-
дүүргэнэгүй. Жэшээлхэдэ, байгша оной нэгэдэ-
рталай түсэбые Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын
терство 37 процент, «Свинопром» трест — 48
, «Скотопром» трест — 52 процент, «Буркооп-
— 60 процент, «Птицепром» трест 61 процент
һэн байха юм.

өө нютагай ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ
һоо дутуугүйгөөр хангаха гэһэн зорилго пар
Центральна Комитет табина. Тингэбэшье рес-
мнай олон аймагуудай хүн зоной ажаһуудалай
мжэ хангаха комбинадууд ехэхэн дутуу дунда-
аар хүдэлнэ. 1977 оной нэгэдэхи кварталай
Ахын болон Сэлэнгын аймагуудтал дүүргэгдэө.
-Шэбэрэй, Загарайн, Яруунын аймагууд түсэбөө
аман 71—75 процент дүүргээ.

лшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха аймаг
й комбинат түсэб, уялгануудаа амжалтатайгаар
гүйсэд арга боломжонуудтай. Һүүлэй жэл-
тэдэнэй материально-техническэ бааза бэхижүү-
һуурин, тосхонуудта ажалшадай захил абаха
пунктнууд нээгдээ, нүүдэл мастерской, автобус,
машинануудтай болоо. Тингэбэшье эдэ арга болом-
аа зүбөөр хэрэглэжэ, ажалаа эрид һайжаруул

агай, сельскэ болон сомоной Соведүүдэй зарим
омууд хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ ханга
удалда анхаралаа гүйсэд хандуулнагүй, нютагайн-
бинадуудые һулаар хүтэлбэрилнэ. Мухар-Шэбэ-
Захааминай, Яруунын, Загарайн болон бусад ай-
олонхи һууринуудта мүнөөшье болотор ажал-
захил абаха, дүүргэхэ комплексно пунктнууд
Энэ шухала хэрэгтэ предприяти, организаци, кол-
хозуудай хүтэлбэрилэгшэд һулаар хабаадалсана.

публикымнай предприятинууд болон колхоз, сов-
ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха
дэн шэнэ комбинадуудые бариха, һуурин тос-
хүн зоной захил абаха комплексно пунктнуу-
эхэ даабаринтай байгаад, тэрэнээ саг болзортонь
эгүй. Зарим хүтэлбэрилэгшэд хүн зоной ажаһуу-
хэрэглэмжэ хангаха комбинадуудта хэрэгтэй хү-
ришэдөөр, машина, техникээр туһалнагүй.

өө колхоз, совхозуудай малшад малай үбэлжэлгэ
йгээр үнгэргөөд, зунай байрада гараха бэлэдхэл
байна. Зарим фермэ, отара, гүүртын хүдэлмэри-
бүри холо газарта ошохонь гээшэ. Тинхэдэ ха-
тарилгын хүдэлмэри эхилэнхэй. Энэ үедэ хүдөө-
хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хан-
предприяти, организаци, эмхи зургаанууд
хүдэлмэридөө байгаа дутуу дунданнуудые дары
жа, илангаяа нийтын адууһа малда, поли дээрэ
байгаа хүдэлмэришэд, колхозниугуудай эрилтэ
хангахын түлөө шанга тэмсэл хэхэ зорилготой.

зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалга ганса-
шэглэлтэй предприяти, организаци, эмхи зур-
хэрэг бэшэ юм. Энэ хадаа партийна, совет-
профсоюзай, ажахын болон нийтын бусад органи-
дай үдэр бүри һаналаа табижа байха хэрэг.

тиин XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые
лэн, КПСС-эй ЦК һаяхан абаһан тогтоол соогоо
ой ажаһуудалай хэрэглэмжэ гүйсэдөөр, саг бол-
шанар һайнтайгаар хангаха гэһэн эрилтэ та-
Энээниие хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула нютагай
, тэдэнэй гүйсэдкомууд, предприяти, организа-
хоз, совхозуудай болон эмхи зургаануудай хү-
эгшэд, ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ хангаха
тнуудые бариха, комплексно пунктнуудые
мүнөө байһаниие шэнэлэн хубилгаха, оньһожо-
даабаряа, продукци гаргаха, хүнэй захил бүтээ-
б, уялгануудаа һара, квартал, жэл бүри дүүр-
жэ абаха зорилготой.

МАЙН НЭГЭНЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ЖАГСААЛАЙ МАНЛАЙДА ЯБАХАНЬ

Майн нэгэнэй һайндэрые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө мүрысөөнэй эршэ Улаан-Үдын ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ прибор-бүтээлгын заводто улам үргэдэһэн байна. Һайндэрэй урда тээхи габшагай ажалай вахтада жагсахадаа, предприятиин цехүүдэй хүдэлмэришэд шэнэ амжалтануудые туйлаба.

Коммунистнууд Б. А. Чеботарев, В. А. Беломестных, И. М. Спиридонов гэгшэдэй хүтэлбэриидэг цехүүдэй коллективүүд арбадахи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түрүүшын кварталай даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэжэ, завод соогоо илажа гараад, дамжуулгын Улаан тугуудаар шагнагдаһан байгаа. Тиин ажалайнгаа эршэ һуларуулангүй, эдэнэр апрель һарын түсэбые үлүүлэн дүүргэбэ

Хабсаралгын цехэй (начальнигынь Б. А. Чеботарев) токарь Г. В. Ерофеев социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябалсана. Коммунист Георгий Васильевич «Арбадахи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй даабарине ноябриин 1 болотор дүүргэхэ» гэһэн мүрысөөнэй үүсхэл гаргаһан. Энэ дүлэтэ үүсхэлыень заводой 300 гаран хүдэлмэришэн дэмжээд байнхай. Мүнөө тэрэ июль һарын гоосоогоор ажаллана.

Инструментальна цехэй (начальнигынь А. И. Дамбаев) дүрбэдэхи разрядай токарь Анатолий Корниенко ажалдаа түрүү арга нэбтэрүүлһэнэй, уралан нарижуулгын дурадхалнуудые оруулһанай ашаар энэ жэлэй ноябрь һарын түсэбөөр хүдэлнэ. Предприятиин суута токарь С. В. Ольховатскиин гаргаһан «Табан жэлэй түсэбые 3,5 жэл соо дүүргэхэ!» гэһэн үүсхэлые тэрэ түрүүшүүлэй тоодо дэмжэһэн юм. Анатолий Максимович Корниенко халаанайнгаа даабарине 140—150 процент дүүргэдэг, бүтээһэн продукцинь хододоо эрхим шанартай байдаг.

Б.-М. ЖИГЖИТОВ.

ХОЁР ҺАРААР УРИД

ПЕТРОПАВЛОВКА. Арбадахи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэхээр зоригжоһон манай «Октябрьский» совхозой малшад Майн 1-нэй һайндэрые ажалай ээлжээтэ амжалтаар угтаба. Совхоз гүрэндэ мяха тушааха хахад жэлэйнгээ даабари 138 процент дүүргээ гэхэ гү, али түсэбһөө үлүү 35 тонно һайн шанартай мяхан тушаагдаа. Гүрэндэ худалдагдаһан мяханай 736 центнерынь эрхим тарган гэһэн сэгнэлтэдэ хүртөө. Эндэ дүршэлтэй малшан Цырен-Дондок Дамбаевай хубита ехэ.

М. ВАНДАНОВА.

Зэдэ.

ТҮСЭБҮҮД ДҮҮРГЭГДЭЭ

«Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордento «Электромашина» заводой коллектив 1977 оной нэгэдэхи кварталай турша соо амжалтатай һайнаар хүдэлжэ гараба. Гүрэнэй түсэб болон абаһан социалис уялгануудынь сүм бэелүүлэгдээ ха юм. Жэшээлхэдэ, 100 киловаттһаа дээшэ хүсэтэй 2050 электродвигатель гаргаха даабаритай аад, 2060-ые захилшадта эльгээһэн байна. Гадна автокрануудые гаргаха даабари хүсэндөө хүргэгдэжэ, 125 автокран оронойимнай область, хизаарнуудта эльгээгдээ. 710 мянган түхэригэй арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргаха түсэб 712,2 мянгада хүргэгдэбэ. Харин гүрэнүүдтэ эльгээгдэхэ продукци гаргаха түсэб 107,1 процент дүүргэгдээ.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар үйлэдбэриингөө хэмжээе 57,6 процентээр ехэ болгохо ёһотой аад, 61 процентээр дээшэлүүлбэ. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабариин дүүргэлтэ 105,1 процент болоо. 1375 мянган түхэригэй олзо оруулха даабари 1394 мянган түхэригтэ хүргэгдөө гэхэ гү, али түсэб 101,4 процент бэелүүлэгдээ. Тиигэжэ 1976 оной дүрбэдэхи кварталай дүнгөөр оронoй түрэл предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эзэлһэн шангай һуурияа алдангүй, мүнөө баһал түрүү һууринуудай нэгые эзэлхэ байһандань этигэмээр. Саашадаа эршээ алдангүй бүри һайнаар ажаллаха эрмэлзэлтэйгээр заводой коллектив хүдэлжэ байна.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

„ЭНЭШ УҺАН БЭШЭ, ТОҺОН ГЭЭШЭЛ“

РЕПОРТАЖ

Хойто хүтэл дээрэ гараадхихала. Хэжэнгын урда тала далай шэнгеэр сайран халбэлна. Танигдахаар бэшэ гэжэ хөөрдэм хүнэй хөөрэхөөр, ташха ондоо болошонхой байба. Хамта ябаһан нүхэдүүдшье баһал тээлмэрдэнги янзатай, ехэ анхаралтайгаар һарабшалан харана.

Тосхоной үйлсэдэ бууһаад ябатараа, Доржын баабай гэлсүүлдэг наяад наһатай аад, хүнгэн сарюун үбгэнтэй уулзабабди.

Шанаагай хойто бэе, Уляабар болон Жэбхээһэнэй талануудта хаанаһаа имэ ехэ уһан гараа гээшэб? Үер болоо гү? — гэжэ асууба:

— Нээрээшье имэ ехээр уһанай тараагдаһые үни заяанайшье хараагүйб. Энэш Хэжэнгын совхозой луговодуудай хүдэлмэри байха. Намдагай Будые таниха бэзэш. Тэрэшни эндэхи луговодуудай ноёниинь юм гүб даа. Тэдэш гол, горходые хаажа, хабарайнь уһа тала дайдаар тараадаг хэбэртэй агша. Энэш уһан бэшэ, тоһон гээшэл. Газар шииттэй байгаа һаа, үбһэ ногоон ехээр ургаха, тэжээлтэй байбал һүн, тоһон элбэгжэхэ ха юм.

Дугарай Дондог бүхы аймаг соохи уһалуурриин хэрэг даадаг, хаһа сагайнь ороходо — үдэр һүнигүй гүйлгэдэг юм гэлсэгшэ. Ямар гол, горходые хаагуурнь хаагаа һаа, хэзээ уһыень гаргаа һаа, һайн бэ гэжэ тэрэш мэдэхэ ааб даа, — гээд урданай байдал мүнөөнэй бодото хэрэг хоёрые жэшэжэ үзэһэн мэтээр удаахан дуугай һууба.

Һаяын амаралтын үдэр, понедельнигэй үглөөгүүр КПСС-эй райкомой, аймсоведэй, гүйсэдкомой, хүдөө ажахын управлениин хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд түр зуура сугларжа, үнгэрһэн неделиингээ, үдэр үдэрэйнгөө хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдые зүбшэхэ, шэнжэлхэ зуураа, ажахын гол шухала, яаралтайгаар шиидхэгдэхэ ёһотой зорилгонуудай тоодо газар уһалалгын асуудалда онсо анхарал хандуулба.

Хэжэнгын, Загаһатын, Һараантай - Жэбхээһэнэй, Худанай, Сулхариин, Хурьгадай гэхэ мэтэ уһалууриин хаалта, һубагууд тухай урда тээнь бэшэгдэһэн туладань, тэдээн тухай тодорхойгоор дурдалтагүй ха. Эдэ системэнүүдэй зариман хүсэндөө орожо, үрээ үгэжэ захалаа. Хэдэн арбаад мянган гектар таряалан, сабшалан ба бэлшээри уһалагдажа, эдлүүриин газарай үрожэлые улам дээшэлүүлхээр хүлеэгдэнэ. Гэхэ зуураа, — «50 лет Октября» совхозой луговодууд, мелиораторнууд энэ жэлдэ Худан голой уһые хаһа саг соонь хаажа, барижа шадангүй алдажархёо. Хэдэн зуугаад гектар сабшалан ба бэлшээри нэмэлтэ шииг ундэнда хүртэнгүй үлэбэ, — гээд аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин начальник М. Г. Санжимитыпов, уһалалгын системэнүүдэй управлениин начальник Д. Д. Дугаров гэмшэлдэнэ.

Мүнөөдөө ольбон, харалганшаг байһаар. Сагынь ерэхэдээ дулаарха, ногоошье һабагшаар татуулһандал гарахал байха даа, — гэжэ эндэхи малшад, таряашад этигэнгеэр хөөрэлдэнэ.

Р. БИМБАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хэжэнгэ голой уһанай тараагдаһан. хойто ба урда бэеын сабшалан (Хэжэнгын совхоз).

Д. САМБУЕВАЙ фото.

ПОЛИ БҮХЭНДЭ ҺАЙН ШАНАРТАЙГААР ТАРИХА

СССР-эй Центральна статистическэ управлениин мэдээнүүдэй ёһоор, апрелиин 25-най байдалаар оронoй колхоз, совхозууд 38,7 миллион гектар дээрэ хабарай ороohото ургамалнуудые тариһан байгаа. Энэнь түсэбэй 25 процент болоно. 24,7 миллион гектар дээрэ гэхэ гү, али бүхы тарилгын талмайн 24 процент дээрэ ороohото, ороohото-бобово ургамалнууд (кукуруза оруулалсангүй) таригдаһан байгаа. Саахарай свёкло — 2,4 миллион, хлопок 2,8 миллион гектар талмайда һуулгагдаа. Ажахынууд кукуруза, наран сэсэг, лен, конопля, овощ болон үбһэ ногоо үргэн ехэ талмай дээрэ тарижа байнхай.

СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын ороohото ургамалнуудай ба юрэнхы асуудалнуудые шиидхэдэг гол управлениин начальнигай орлогшо А. И. ЖОЛОБОВ ТАСС-ай корреспондентын гуйлтаар эдэ баримта мэдээнүүдые тайлбарилна.

— России Федерациин Хара бэшэ хүрьһэтэ зонын хэдэ хэдэн областьнуудай, автономито республикануудай ажахынууд үнгэрһэн долоон хоногой турша соо эртын ороohото ургамалнуудые тарижа захалһан байгаа. Газар элдүүрилгын үргэн ехэ хүдэлмэри эндэ хэгдэхэ юм. Сагай уларилай таарамжагүй байгаашье һаань, таряашад ажалдаа һайнаар хандажа, тарилгаяа богони болзорто, агротехническэ үндэр хэмжээндэ үнгэргэхын тула машинануудаа бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэнэ. Социалис мүрысөөнэй һайнаар эмхидхэгдэһэн, агрегадуудай хоёр халаанаар хүдэлтэгдэһэн машина, техникээ һайнаар харууһалһан ажахынуудта ажал хэрэгынь эмхитэй һайнаар табигданхай. Жэшээнь, эдэ бүгэдын ашаар Орловско областиин «Луч революции» колхозой таряашад эртын хабарай тарилгаяа оройдоол 58 час соо дүүргэһэн байгаа.

Бүхы орон доторнай үнгэрһэн долоон хоног соо 12 миллион гектарта тарилга хэгдээ. Энэнь урда неделиһээ 3 миллион шахуу гектараар үлүү болоно. Тарилгын үргэдхэгдэхэтэй хамта, тэрэнэй шанар һайжаруулагдана. Байгша ондо поли бүхэндэ һайн шанартайгаар тарилга хэхын хойноһоо хиналта тогтоогдоно. Эдэ бүгэдэ таряашан бүхэнэй харюусалгые дээшэлүүлнэ, газар таряалангаа һайнаар элдүүрилхэ арга олгоно. Тингэжэ хүдөө ажахын үндэр баян ургаса абахын түлөө тэмсэлэй шухала эрхэ байдал тогтоогдоно бшуу. Кубаниинхидай жэшээгээр дэлгэрһэн энэ хүдэлөөндэ хлопок ургуулагшад, свеклошод, хартаабхашад улам эдэбхитэйгээр хабаадана. Хлопок ургуулагшад тарилгаяа дүүргэхэ дүтэлжэ байнхай. Хараалагдаһан газарай 94 процент дээрэ хлопчатник һуулгагдаа. Энэ талмайн эхэнхи газарһаа ургаса жэгдэ һайнаар гаража байна. Буртаг үбһэ түүхэ агрегадууд унжагайржа баингүй, ажалаа эхилнэ. Свеклын плантацинууд дээрэ эршэтэ ажал бурьялна. Байгша ондо 30 мянга гаран нэгэдхэгдэһэн оньһожоруулагдамал звено саахарай свекло тарижа ургуулха юм. Түсэбөөр хараалагдаһан талмайн 65 процент дээрэ энэ шухала техническэ ургамал таригдаад байнхай. Казахстанай, Белгородско, Днепропетровско, Полтавска, Сумска ба Харьковска областьнуудай механизаторнууд свекло тарилгаяа энэ неделидэ дүүргэхэ.

Дулаанда дуратай ургамалнуудые тариха таарамжатай болзор орсжо байнхай. 1,2 миллион гектарта наран сэсэг һуулгагдаа. Энэнь түсэбэй 26 процент болоно. Ороohон болгогдохо кукуруза ба барайгар тарилгаяа ажахынууд улам шамдуулна. Ороohон болгогдохо кукуруза — 384 мянган гектарта, барайгар 36 мянган гектарта таригдаа.

Хартаабха тариха хүдэлмэрээ механизаторнууд мүн лэ үргэн далайсатайгаар ябуулна. 454 мянган гектар талмай дээрэ хартаабха таригдаа. Энээнэй 200 мянган гектарынь үнгэрһэн долоон хоногой турша соо һуулгагдаһан байна. Украинын таряашад хартаабха тарихаар хараалһан талмайнгаа хахад хубида ажалаа дүүргэбэ. Московско, Брянска, Орловско ба России Федерациин түбэй бусад хэдэ хэдэн областьнуудай ажахынууд хартаабха һуулгажа захалба. Энээнтэй хамта овощ, лен конопля, нэгэ болон олон жэлэй ургамалнууд таригдана. Оронoй урда нютагуудта хабарай тарилгаяа эрхим шанартайгаар хэлгэдэ онсо анхарал хандуулагдана.

(ТАСС).

СССР
АРИЛГА
77

БОРЬЁОГОЙХИДОЙ ҮҮСХЭЛ ДЭМЖЭНЭБДИ

БАЯН УРГАСА БИДЭНЭЙ ГАРТА

Коммунис партиин-
гай бүхы совет
арадта хандаһан
манай колхозой
механизаторнууд
сэдьхэлээ ханан,
халуунаар дэмжэ-
на. Түс документ
1977 ондо ороohо
он бусадшье урга-
үндэр баян ургаса
бүхы дээрэнь
ажахые эрид хүг-
продукци үйлэдбэ-
саашань улам ехэ
гол эшэ үндэһэн
дана.

хэрэг дээрэнь
тула, бүхы хү-
, хамаг арга
элсүүлхэ ёһо-
ooho тарян, тэ-
байбал, мяхан,
бусад продукци
ха ха юм. Тиимэ-
аймагай Ленинэй
Борьеогон совхозой
хүдэлмэрилэг-
коллективэй респуб-

ликынгаа бүхы механизаторнууд, колхозниугууд, совхозуудай хүдэлмэришэдтэ хандаһан хандалгые алишье талаараа тон зүб гэжэ тоолонобди, халуунаар дэмжэнэбди.

Манайшье ажахыда һүүлэй жэлнүүдтэ ороohото болон тэжээлэй ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхэ талаар нилээд ехэ юумэн хэгдэжэ байдаг. Жэшээнь, үнгэрэгшэ үбэлдөө колхозой 4500 үлүүтэй гектар таряалан дээрэ. 1800-аад гектар сабшалангай газарта саһан тогтоогдоо. Газар һайжаруулха тусхай отряднай сабшалан, таряалан дээрэ наг шэбхэ түлэг зөөжэ байнхай. Зургаан булуур станцимнай мартын 20-һоо сабшалангаа уһалжа эхилээ. Шабарта голой уһые багахан һубаг ханаабуудаар урадхуулжа, таряалангай газарта уһа гаргажа байнабди.

Хабарайнгаа эртын тарилгые агротехническэ эгээл таарамжатай саг болзор соонь, шадаал һаа түргэнөөр дүүргэхэ гээшэ манай аймагай эрхэ байдалда шиидхэхы удха шанартай юм. Юуб гэхэдэ, манай хада уулатай, дээрэ газартай нютагта намар эртүүр хюруу унадаг. Үнгэрэгшэ жэлдэ таряанай түлэг эдеэшэжэ байхада, хюруу унаһан дээрэһээ зарим ургаса хүлдэжэ, гектар бүриһөө 18 центнер обёос, 15,4 центнер шэниисэ хуряагаабди. Тиимэ юумын болоогүй һаань, һураггүй ехэ ургаса абтаха һэн.

Мүнөө жэлдэ хамта 4500 гектарта ороohо тарян, тэрэ тоодо 2308 гектарта шэниисэ, 289 гектарта горох, 1903 гектарта обёос таригдаха юм. Бүхы таряалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 15 центнер гэхэ гү, али хамта дээрэнь 67,5 мянган центнер ороohо хуряаха, тэрээнһээ 10 мянган центнерыень гүрэндэ худалдаха, ерэхэ жэлэйнгээ ургасада хүсэд хүрэхэ үрэһэ хүрэнгэ бэлдэхэ, нийтынгэ адууһа малда бардам хүрэхэ таряа талханай зүйл таһалжа үгэхэ зорилготойбди.

Энэмнай юун бэ гэжэ тоолобол, иимэ байна.

Нэгэдэхеэр, 616 гектар сэбэр паартайбди, 2819 гектар намарай паар бэлдэгдэнхэй. Муугааршье хахалагдаһан намарай паар хабар хахалагдаһан һолоомоной үзүүр дээрэхиһээ хэзээдэшье ехэ ургаса үгэдэг гэжэ таряашад эртэ урданһаа нааша хэлсэдэг ааб даа. Тэрэшэлэн намар хахалагдаһан паарай шанарынь яһала һайн. Хэнэйшье мэдэһээр намарай паар дээрэһээ ороohо таряанай бараг һайн ургаса абтахаһаа гадна, тарилгын хүдэлмэриие түргэдүүлжэ, агротехникын саг болзорые наринаар сахиха арга боломжо олгоно.

Хоёрдохёор, бүхы таряаландаа хүсэд хүрэхэ, һайн шанартай үрэһэ хүрэнгэтэйбди. Жэшээнь, Комета, Саратовская-36 гэхэ мэтэ сортын шэниисын үрэһэнэй ургаха шанарынь 97—98 процентдэ хүргэгдэнхэй. Тэрээнһээ гадна, Грэкуум-114 сортын шэниисын суперэлитэ классай 200-аад центнер үрэһэн бии. Энэ сортын үрэһэ үргэнөөр хэрэглэхэ хараа бодолтойбди. Ушарынь юуб гэхэдэ, нимэ сортын шэниисые һайнаар элдүүрилэгдэһэн, үтэгжүүлэгдэһэн газарта тарихада гектарай 40 центнер хүрэтэр ороohо үгэнэ. Тиихэдэ Неосыпающийся-1 гэдэг шэнэ сортын 200-аад центнер горохой үрэһэн Ворошиловградай туршалгын станциһаа асарагданхай. Энэ сортын горохые саашадаа үргэнөөр хэрэглэхэһээ гадна, аймагайнгаа ажахынуудта тарааха зорилготойбди. Энэ сортын горох эдеэгээ хүсөөдшье, сабшагдаадшье байхадаа, хэдышье хура бороодо нороходоо, нарандa халахадаашье ороohоёо унагаадаггүй юм. Урдань бидэ горох хуряаха үедөө хахадыень газартаа гээжэрхидэг байгаа ха юмбибди.

Гурбадахяар, ажахыда байһан бүхы 32 гэнжэтэ, МТЗ түхэлэй 6 трактор хоёр халаанда ажаллаха юм. 31 сеялкээр үрэһэ хүрэнгээ тарихабди. Мүнөө бүхы тракторнууднай, газар элдүүрилхэ техникэ болон зэр зэмсэгүүднай заһабарилагдажа гаранхай, шалгагданхай.

Дүрбэдэхеэр, бүхы 4500 гектар таряаландаа хоёрлоһон суперфосфат үтэгжүүлгэ оруулхабди. Гадна үрэһэ хүрэнгээ тарихаһаань урид, тариһаншье хойноо газарайнгаа хүрьһые эржэгэр хабһатай катогоор даруулха, тэгшэлхэбди. Удаань азотно үтэгжүүлгэ үрэһэнтэй хамта нэгэ адли гүнзэгыдэ оруулхабди. Тиихэдэ бүхы үрэһэ хүрэнгээ хэрээһэлүүлэн тарихабди.

Эдэ бүгэдэ комплексно хүдэлмэриие, агротехническэ хэмжээ ябуулгануудые шадамараар саг соонь бэелүүлжэ, хүдэлмэриин 8 хоногой туршада гэхэ гү, али майн 10 болотор эртын ороohото ургамалнуудые тарижа дууһаха, харин майн 25-да обёосоо тарижа дүүргэхэ зорилго табигдана.

Мүнөө бултадаа мэргэжэлээ дээшэлүүлхын тула ажалһаань сүлөөлэгдэжэ, 4 үдэрэй туршада агротехникын онол аргануудые шудалха хэшээлдэ һураабди.

Ажалай Улаан Тугай ордento хүршэ «Сибиряк» колхозой таряашадтай жэл бүхэндэ мүрысэдэгбди. Мүнөөшье тэрэ ажахытаяа социалис мүрысөө баталаа һэмди. Бидэ Ленинэй ордento Борьёогой совхозой таряашад болон хүдэлмэришэдэй хандалгые халуунгаар дэмжэхэ зуураа, тэдэнние баһал социалис мүрысөөндэ оролсоё гэжэ сэһэдынгөө талаһаа урианабди. Үндэр ургасын түлөө мүрысэел даа, булта.

Коллективэй даабаряар гар табигшад:
М. ИЛТАКОВ, П. ЯНДАНОВ, И. Д. МАНЗАРХАНОВ, — тракторна бригадануудай бригадирнууд; Д. ГЕРГЕНОВ, Д. ХАЛУДОРОВ, А. МАТУЕВ, С. ДАРГАЕВ — тракторнистнууд: А. ИРИНЧЕЕВ — Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ, **А. ХАЛБАЕВ — ахамад агроном, А. ХАЛУДОРОВ — ахамад инженер.**

Түнхэнэй аймаг.

Үгэдөө үнэн байлгын үльгэр жэшээ

Апрелиин 28-да Лихачевой нэрэмжэтэ Московско автозаводто партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан болоо. 1976 оной апрелиин 30-да КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй автозаводойхидтой уулзаха үедөө табиһан зорилгонуудай дүүргэлтын дүнгүүдые эдэбхитэд зүбшэн хэлсэбэ.

Дурасхаалта энэ уулзалга предприяти дээрэ политическэ ба ажалай угаа ехэ дэбжэлтэ үүсхээ. Үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудтахи хүдэлмэриин шанарые саашадань улам һайжаруулха шухала гэһэн Леонид Ильичэй үгэнүүдые автозаводойхид ажал ябуулгынгаа хүтэлбэри болгон, амжалтатайгаар бэелүүлжэ байнхай.

Тус нэгэдэл табан жэлэй түрүүшын жэлэй гол ба угтамжын түсэбүүдые болзорһоо урид дүүргэһэн, байгша оной дүрбэн һарын даабариие үлүүлэн дүүргэһэн байна. Табан жэлэй эхинһээ хойшо түсэбһөө гадуур ашаанай 2.500 автомобиль, гэртээ хэрэглэхэ 1400 холодильник, табан миллион түхэригэй запчастьнуудые оромнай зиловецүүдһээ абаа.

Суглаанда хабаадагшад хүдэлмэриин ашаг үрэ ба шанар улам һайжаруулха аргануудтухай тодорхойгоор хэлэбэ.

(ТАСС).

БАЯРАЙ СУГЛААН

Үсэгэлдэр Ленинэй ордento оперо, баледэй театр соо уласхоорондын ажалшадай һаналаа нэгэдэлгын һайндэр — Майн 1-дэ зорюулагдаһан городой ажалшадай баярай суглаан болобо.

Майн 1-нэй һайндэр — дэлхэйн ажалшадай һаналаа нэгэдэлгын үдэр тухай элидхэл КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүн, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ В. Б. Сагановэй хэһэн байна.

Баярай суглаанай һүүлээр һайндэрэй концерт болоо.

Социалис мүрысөөнэй хуудаһан № 4

КОММУНИСТНУУД МҮРЫСӨӨНЭЙ МАНЛАЙД

Бага-Холбоолжоной уурхайн эхин парторганизациин хүдэлмэриин дүй дүршэлһөө

ХОДОДОО ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

Нүүрһэ нэмэл аргаар малтан абадаг манай уурхайн коллектив арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые 101,3 процент дүүргээ һэн. Иигэжэ түсэбөө 10 мянган тонноор үлүүлһэн байнабди. Уурхайн коллектив нүүрһэ ашажа, арадай ажахын хэрэглэмжэдэ ябуулха түсэбөө мүн лэ үлүүлэн дүүргээ. Продукци худалдаха даабари 33 мянган түхэригөөр үлүүлэгдээ.

Ехэ-Холбоолжоной шулуу нүүрһэнэй уурхайн шэнэ барилга үдэрһөө үдэртэ үргэдэнэ. Мүнөө эндэ горнягуудай хүдэлмэриингөө үедэ амарха гурбан дабхар гэр, улаан булан, шэнэ столово, нэгэ доро хэдэн томо экскаватор, мүн хэдэн арбаад БелАЗ-нуудые байлгажа заһабарилха механическа мастерской, нэгэ час соо хоёр мянган тонно нүүрһэ бутаруулан үйрүүлдэг бүтээсэтэй автомат складтай узел баригдажа байнхай.

Уурхайн коллективэй туйлаһан амжалтанууд хадаа партийна организациин ябуулдаг эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриин үрэ дүн мүн гэжэ хэлэхэ шухала. Мүнөө манай партийна эхин организаци 85 коммунистһаа нэгэдэнэ.

Уурхайн партийна организаци хадаа өөрынгөө бүхы ажал ябуулгые үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ хүдэлмэриин шанар һайжаруулха, абтаһан продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулха хэрэгтэ зорюулна. Бүхы хүдэлмэрилэгшэднай политическэ болон ажалай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда ажаллажа байна гэжэ хэлэхэдэ, алдуу болохогүй. Уурхайн участок болон бригаданuудай хоорондо, хүдэлмэришэдэй дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Юрэдөө мүрысөөндэ оролсоогүй нэгэшье экипаж ,нэгэшье хүдэлмэришэн байхагүй.

Социалис мүрысөөн тухай хэдэн үгэ хэлэлтэй. Мүрысөөнэй гурим, тэрэнэй дүнгүүдые гаргалга, моральна болон материальна урмашуулга тухай хэлэхэ болоо һаа, иимэ байна. Манай уурхайда тогтоогдоһон гуримай ёһоор болоходо бригада бүхэнэй хүдэлмэриин дүнгүүд үдэр бүхэндэ гаргагдадаг, һара бүхэнэй дүнгөөр мүрысөөндэ илагшадта дамжуулгын улаан вымпел, мүнгэн шан барюулагдана. Нүүрһэ малталгын түсэбэй хэр зэргэ дүүргэгдэһэниинь, мүн хүдэлмэриин шанар нэн түрүүн хараада абтана. Хэрбээ голодоһо гаргаһан байбал, бригада урмашуулгаһаа хаһагдаха зэргэтэй. Тиимэһээ голодоһогүйгөөр хүдэлһэн, даабаряа үлүүлэн дүүргэһэн, ажалай журам һайнаар сахиһан коллектив лэ мүрысөөндэ илаха болоно, иланашье.

Түрүүшүүлэй туйлалтануудые бултанай шадабари болгохо, хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудаа гүйсэдөөр ашаглаха, эрдэм наукын шэнэ туйлалтануудые үйлэдбэридөө үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ нүүрһэшэдые олоор хабаадуулха гэжэ дирекци, партийна организаци горитой оролдолго гаргана.

Манай уурхайн нүүрһэшэд абаһан социалис уялгануудаа сүм дүүргэхын түлөө эрид шууд тэмсэнэ, амжалта туйлажашье байна. Байгша оной нэгэдэхи кварталай түсэб болзорһоо урид дүүргэгдээ.

Коммунистнууд социалис мүрысөөнэй манлайда жагсана. Коммунистнууд А. Бабыкин, П. Коновалов, В. Фибих . Ф. Бакшеев, Н. Мельников, А. Перкин гэгшэдэй даадаг экскаваторай экипажнуудта коммунис ажалай бригадын, 70 гаран хүдэлмэришэдтэ — коммунис ажалай ударнигай үндэр нэрэ зэргэ олгогдоо.

Партийна организаци хадаа коллективэй дунда үзэл суртаалай-политическэ хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулна. Партийна болон комсомолой политическэ һуралсалда 300 гаран хүнүүд хабаадана. Коммунис ажалай һургуулинуудта 60 гаран, хэдэн арбаад залуу хүдэлмэришэд үдэшын болон заочно һургуулинуудта эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлжэ байна. Зарим хүдэлмэришэд Эрхүүгэй политехническэ, Москвагай, Ленинградай горно институтуудта мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ. 56 политинформатор болон агитаторнууд хүдэлмэришэдэй дунда элдэб асуудалнуудаар хөөрэлдөө үнгэргэнэ, парти ба правительствын шиидхэбэринүүдые тайлбарилан ойлгуулна. Залуушуулые һурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ажалай ветерануудые, үйлэдбэриин түрүүшүүлые олоор хабаадуулнабди.

Уурхайда ажалладаг хүдэлмэришэдэй 20 процентнь 25 наһаяа хүсөөгүй хүнүүд юм. Жэшээлхэдэ, урзанда манай уурхайда 43, нёдондо 20 залуу хүдэлмэришэд хүдэлхөөр ерээ. Тэдэниие ажалдань дүршүүлхэ, һургаха, хүмүүжүүлхэ гээшэ партийна организациин бэелүүлхэ зорилго болоно. Энэ хүндэтэ хэрэгээ ямар аргаар шиидхэнэ гээшэбибди? Дүй дүршэлтэй экскаваторщик бүхэндэ шэнэ абтаһан хүбүүдые даалгаһан байнабди. Манай һурган хүмүүжүүлэгшэдэй ябуулжа байһан хүдэлмэриинь аша туһа ехэ гэжэ тэмдэглэмээр. Уурхайн ахалагша инженер Ю. А. Распутин түрүүтэй залуу мэргэжэлтэдэй совет уралан нарижуулагшадай хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэнэ. Залуу мэргэжэлтэд болон хүдэлмэришэд эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхэ гэжэ ехэ оролдолго гаргадаг. Дирекци, партбюро, комсомолой комитет энээндэнь саг үргэлжэ туһалжа байдаг юм.

Хүдэлмэришэдэй эрдэм мэдэсээ, дүршэл шадабаряа дээшэлүүлхын тула оролдожо байһан ушар хадаа коммунистнуудай нэрэ хүндые дээшэлүүлнэ, коллективэй ажабайдалда гүнзэгыгөөр нүлөөлнэ. Ниитын хэрэгтэ хэм оролсодог партийна бэшэ эдэбхитэд нилээд олон гээшэ. Тэдэнэй зэргэһээ эрхимүүдынь партиин зэргэдэ шэлэн абтана. Һүүлэй жэлнүүдтэ партида орогшодой 80 процентнь хүдэлмэришэд болоно.

Ажалай гаргаша бага болгохо, бүтээн гаргадаг продукциин шанар һайжаруулха. горно-техникые дүүрэн хүсэн соонь ашаглаха асуудалнууд коллективэй абаһан социалис уялганууд соо гол һуури эзэлнэ.

Часай туршада 630 тонно нүүрһэ малтаха ехэ хүсэтэй роторно № 1 экскаватор манай уурхайда түрүүшынхеэ ашаглалгын туршалга гараа гээшэ. Холбоолжоной уурхайн түхеэрэлгэнүүдые шэнэдхэһэнэй ашаар үйлэдбэриин хүсэн гурба дахин ехэ боложо, жэл соо 3 миллион тонно нүүрһэ малтаха арга олдохо юм. Тэрэшэлэн найман кубометр удхууртай хэдэн олон экскаваторнуудһаа гадна, 70 метр ута крантай абарга хүсэтэй алхалдаг экскаваторнууд һаатабаригүй хүдэлжэ байна.

Хүдэлмэришэдые моральна талаар урмашуулха хэрэг гээшэ ехэ удха шанартай асуудал. Түсэбтэ юһэдэхи жэлэй, мүн арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ социалис мүрысөөндэ туйлаһан, амжалтануудайнгаа түлөө 17 хүдэлмэришэд СССР-эй орден болон медальнуудаар, 240 хүн «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаһан байна.

КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон уурхайн коллектив Агууехэ Октябриин социалис революциин 60 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө тэмсэжэ байна. Энэ жэлэй эхиндэ уурхайн партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан болоо һэн. Тиихэдэ коллективэй бэелүүлхэ социалис уялганууд баталагдаһан юм. Тэрээнэй ёһоор нүүрһэ малтаха 1977 оной гүрэнэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ, түсэбһөө гадуур 30. мянган тонно (тэрэ тоодо Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ойе һайндэрлэхэ үдэр болотор 25 мянган тонныгень) нүүрһэ малтаха болонобди. Гол түлэб ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар лэ продукци үйлэдбэрилгын ургалта туйлагдаха юм. Түсэбһөө үлүүлэн 30 мянган түхэригэй продукци худалдаха, тонно нүүрһэнэй өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулһанай ашаар түсэбһөө гадуур 30 мянган түхэригэй ашаг олзо оруулха уялгатайбди. Саашадаа ажалай эмхидхэл һайжаруулһанай, экскаваторнуудые һайнаар ашаглаһанай ашаар түсэбһөө гадуур 70 мянган кубическа метр шорой малтаха, уралан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, 25 мянган түхэриг алмалта, арьбалалта хэхээр хараалнабди.

Агууехэ Октябриин социалис революциин 60 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор, ажалай эрхим бэлэгтэйгээр угтаха гэһэн халуун эрмэлзэлтэтэйгээр бүхы совет хүнүүдэй ажаллажа байһан үе сагта манай уурхайнхид ажалай жэшээ харуулха байха.

П. ДУГАРОВ.
Бага-Холбоолжоной шулуу нүүрһэнэй уурхайн партбюрогой секретарь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: экскаваторай машинист Александр Фёдорович Тишкин. Д. ЭРДЫНЕЕВЭЙ фото

КОММУНИС ЁҺООР АЖАҺУУХА

СССР-эй профессиональна союзуудай XVI съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежнев үгэ хэлэхэдээ, «Совет профсоюзууд коммунизмын һургуули байгаа, байна. Коммунис ёһоор ажаһууха, , ажаллаха шадабари энэ һургуулида шудалдаг. Ажалша хүнэй оюун бодолой шэнэ шэнжэ энэ һургуулида бүрилдэнэ», — гэжэ зааһан байна.

Манай Бага-Холбоолжоной уурхайн коллективэй профсоюзай организаци 675 гэшүүдһээ бүридэнэ. Энэ организаци хадаа хүдэлмэришэдэй али бүхы ажабайдалда ехэ нүлөө үзүүлхэ хүсэн болоно. Манай коллектив Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хам оролсонхой, дүршэл шадабаряа улам дээшэлүүлхэ, бүри эршэтэйгээр ажаллажа, арбадахи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэбтэ даабарие болзорһоонь урид дүүргэхэ гэжэ зоригжонхой. Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө тэмсэнэ.

Уурхайн коллектив Шэтын областиин Хара-Нуурай шулуу нүүрһэнэй разрезэй шахтернуудые социалис мүрысөөндэ уриһан байна. Гүрэн түрын үндэр шагналда хүртэһэн Ф. И. Коноваловай, Ф. Н. Бакшеевэй, А. К. Шевченкын, А. Г. Бабыкинай даадаг экскаваторнуудай экипажнууд «Шахтернуудай шэн габьяата ажалай түлөө» гэһэн хүндэтэ тэмдэгтэ хүртэхын түлөө мүрысэжэ байна. Үнгэрэгшэ жэлэй дүнгөөр дээрэ дурдагдаһан экипажнуудай гэшүүд эрхим һайн амжалта туйлаһанайнгаа түлөө 600—800 түхэриг мүнгэн шанда хүртэһэн жэшээтэй.

Уурхайн хүдэлмэришэдэй мэдэлдэ уужам һаруул, гоёор шэмэглэгдэһэн культурын байшан, библиотекэ, сэсэрлиг сад, стадион үгтэнхэй байха юм. Коллективэй олон гэшүүд профсоюзай путевкоор орсонойнгоо курорт болон санаторинуудта амардаг, хори, гушаараа холо ойрын аяншалгада ябадаг. Һара бүри 11 хүдэлмэришэд өөрынгөө профилакторидо эмшэлүүлнэ, амарна, жэл бүри 40—45 хүдэлмэришэд курортгү. али санаторидо амарха аргатай байдаг юм. Уурхайн хүдэлмэришэдэй үхибүүд зунайнгаа амаралтын үедэ «Уголек» гэжэ пионерлагерьта амардаг юм.

Энэ жэлдэ 100 хүнэй багтаамжатай профилакториин шэнэ байшан, 280 үхибүүдэй байха сад-ясли ашаглалгада тушаахаар хараалнабди. 1979 он болотор 340 мянган түхэригэй сэнтэй худалдаа наймаанай түб, 784 үхибүүдэй һураха дунда һургуулиин байшан баригдаха.

Манай коллективэй ажалшад Агууехэ Октябриин социалис революциин 60 жэлэй ойе һайндэрлэхэ энэ жэлые габшагай ажалаар тэмдэглэхэ, тиигэжэ арбадахи табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэжэ шадаха һайн үндэһэ һуури байгуулха хараа зорилготойгоор хүдэлжэ байна.

Ц. ЦЫБИКОВ,
профсоюзай шахткомой түрүүлэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: экскаваторай ахалагша ма
Ленинэй орденто Петр Васильевич Балалаеш
Д. ЭРДЫНЕЕВЭЙ

> „...Мүнөө сагта партийна эхин организацинууд үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, научно-техническэ дэбжэлтые түргэдхэхэ хэрэгтэ бүри ехэ эдэбхитэй нүлөө үзүүлхэ зэргэтэй, коллектив бүхэндэ эбтэй эетэй хүдэлмэриин, зохёон байгуулхы үүсхэлэй зохид һайн байдал тогтоохо тухай, хүн зониие хүмүүжүүлхэ тухай, тэдэнэй ажалай ба ажаһуудалай эрхэ байдалые һайжаруулха тухай саг үргэлжэ оролдожо байха ёһотой..."
>
> **(КПСС-эй XXV съезд дээрэ партиин ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн тоосоото элидхэлһээ).**

ПАРТИЙНА БҮЛЭГ—КОЛЛЕКТИВ ЭМХИДХЭ

Үйлэдбэриин болон ниитын ажабайдалда үзүүлэгдэдэг партийна нүлөөгөө улам гүнзэгырүүлхэ, үргэдхэхэ хэрэгтэ 13 коммунистнуудһаа нэгэдэһэн манай партийна бүлэг коллективэйнгээ дунда эмхидхэлэй . политическэ, хүмүүжүүлхы горитой хүдэлмэри ябуулдаг юм гэжэ тэмдэглэхэ байнаб. Түбхын түрүүндэ социалис мүрысөө эмхидхэхэ, улам дэлгэрүүлхэ, аша үрыень дээшэлүүлхэ асуудалда анхарал онсо хандуулагдана.

Бидэ бултадаа уурхайн 1-дэхи участогта хүдэлдэгбди. Олонхимнай экскаваторай машинистнууд. Тиимэһээ экскаваторщигуудай хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ партийна бүлэг анхаралаа ехээр табидаг, ябасыень, үрэ дүнгыень олонниитэдэ соносхохо хэрэгые саг үргэлжэ хинажа байдаг шуу.

Манай бүлэгэй коммунистнууд даабари болон социалис уялгаяа дүүргэхэдээ, һайн амжалта туйлана. Жэшээлхэдэ, урданай коммунист Октябриин Революциин орденто Петр Илларионович Коноваловай толгойлдог «ЭКГ-4,6» экскаваторай экипажай габшагай хүдэлмэрие онсолон тэмдэглэмээр. Үнгэрэгшэ жэл энэ экипаж экскаваторщигуудай бригадануудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн юм. Тус коллектив түсэбһөө гадуур 40 мянган кубометр шорой малтаһан байна. Энэ бригада «Востсибуголь» нэгэдэл соо эгээл түрүүлэн ажалай шэнэ онол арга хэрэглэжэ, нэгэдэмэл горно-тр на бригадын гуримаар хүдэлһэ Петр Коноваловай даадаг пажай гэшүүдэй хэрэглэдэг түр дүршэлые бултанай хэрэг болго лаар партийна бүлэг ехэ хүд ябуулһан байна.

Партийна бүлэгэй эмхидхэһэн сөөнэй үүргэ ганса үйлэдбэри далда урагшатайгаар нүлөөлнэ Энэ хадаа социальна, хүмүүж ехэ удха шанартай юм гэхэ

Уурхайн коммунистнууд зэргэдэ залуушуулые абажа, бэрхэ хүнүүд болгон хүмүүжүү жэ тусгаар оролдолго гарга дэндэ ажаллахадань, ажаһуу һуралсалаа үргэлжэлүүлхэдэнь зохид арга боломжо байгуулх нэбди.

Манай партийна бүлэгэй комму нууд бултадаа партийна ямар даабари заатагүй дүүргэдэг

Жэшээлхэдэ, участогые Анатолий Яковлевич Го агитатораар хүдэлнэ. Тиихэдэ нистнууд Петр Коновалов, Попов, Гомбо-Цырен Айсуев, Ге Ситников, Феоктист Бакшеев һурган-хүмүүжүүлэгшын үүргые наар бэелүүлнэ. Нэгэ үгөөр партийна бүлэгэй хабаадахагүй, хэлсэхэгүй асуудал гэжэ байхагү

В. КУЛАК
партийна бүлэгэй эмхидхэ
экскаваторай маш

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: горно мастер Олег Григорьевич Сарапулов (зүүн гарһаа) экскаваторай ахалагша машинист Анатолий Кузьмич Шевченко, машинистын туһалагша Валерий Иванов гэгшэдтэ даабари үгэжэ байна. Д. ЭРДЫНЕЕВЭЙ фото.

ҺУРГАН ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЫН ҮҮРГЭ ДҮҮРГЭ

Манай бригадада найман хүн ажаллана. Тэдэнэй гурбаниинь залуу хүдэлмэришэд юм. Бидэнэр, урданай шахтер коммунистнууд хадаа мантай сугтаа хүдэлдэг залуушуулые ажалдань һурган хүмүүжүүлхэ, бэрхэ хүдэлмэришэд болгохо зорилго урдаа табинабди. Мэргэжэл шадабари, ажалай дүршэл өөрөө ерэдэг бэшэ ха юм. Олон жэлдэ нэтэрүүгээр ажаллаһанай, нүхэдэйнгөө туйлаһан ажалай дүй дүршэлые халан абаһанай, тэдэндэ туһалуулһанай зэргээр лэ мүрөө оложо, хүдэлмэришэн нэрээ олодог гээшэ.

Би мүнөө намтай суг ажалладаг Юрий Таловиков гэжэ залуу хүбүүе экскаваторай машинистын мэргэжэлдэ гурбадахи жэлээ даддхаан һургажа байнаб. Залуу нүхэрэйнгөө ажалдаа дүршэжэ, экскаваторайнгаа орео оньһые шудалжа, халаанайнгаа даабарие үлүүлэн дүүргэдэг боложо байһандань ехэтэ урмашан ябадагби. Тэрэнэй партиин зэргэдэ орохо хүсэлэнтэй байхадань, би рекомендаци үгөөб. Манай һурган хүмүүжүүлжэ байһан залуу хүдэлмэришэд ажалдаа тон ханалгатайгаар хандадаг, һала һайн үрэ дүншье туйладаг болонхой.

Манай бригадын экскаваторщигууд жэл соо 1060 мянган кубометр нүүрһэ ашаха даабаритай. Жэлэйнгээ түсэбые декабриин 20 болотор дүүргэхэ, даабариһаа гадуур 50 мянган кубометр нүүрһэ малтаха гэжэ шиидэһэн байна. Бидэнэр А. Г. Бабыкинай хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүдтэй мүрысэнэбди. Байгша оной нэгэдэхи кварталай социалис мүрысөөнэй согсологдобо. Бри нэгэдэхи кварталай сэбые болзорһоонь дүүргэжэ, Хүндэлэ барта бэшэгдэхэ эрх төө. Минии һанахада этэйгээр, нэтэрүү сотойгоор хүдэлһэн шуултаяа дүй хубаалдаһан лэ ажалайнгаа бүтээсэ лүүлжэ шаданабди хэлэхэ байнаб.

Бидэ бултадаа эхилхэһээ 10—15 урид хүдэлхэ газарта саг соонь һайн хээд, саашадаа һа экскаватораа хүдэл шэбди.

Г-Ц. АЙС
экскаваторай
Ажалай Алдар

ГАЛТА ШУЛУУНАЙ ГАБШАГАЙ ЭЭЗ

АРЮУН ТУНГАЛАГ Галуута нуурай эрьеэ зубшан татагдаһан түмэр харгыгаар баруун-урагшаа хорёод модоной газарта ошоходо. нэмэл аргаар нүүрһэ малтадаг Холбоолжоной уурхайн шэнэхэн барилганууд нюдэнэй хужар болодог. Ехэ-Холбоолжондо 50 миллион түхэригэй комплекс баригдажа байна. Энээн руу түрүүшынхеэ ерэһэн хүн нүүрһэшэдэй сүлөөтэй сагаа үнгэргэхэ. амарха хэдэн дабхар үндэр һаруул байшан, улаан булан, шэнэ столово нэн түрүүн обёорхо. Уһаар хангалгын, сэбэрлэлгын, ашаглалгын комплексдо дүтэлэг авторемонтно мастерскойн барилга түгэсхэгдэжэ байна.

Холбоолжоной шулуу нүүрһэнэй уурхайн промышленна талмайһаа урагшаа, баруулжаа. зүүлжээшье гаража ошоболтнай, оньһон техникын хүсөөр «хара алтые» нэмэл аргаар малтажа байхыень харахат. Оршон тойрон үдэр һүни илгадгүй элдэбын түхэлэй экскаваторнууд зэлжээ эхигүй нарьяха, хүндэ ашаатай мантан томо машинануудай тооһо бурьюулан, талын дундуур табилуулхадань газар доһолхоор байдаг.

Манай орондо бүтээн гаргагдаһан нэгэдэхи номерой роторно экскаваторай хүдэлжэ байхые харахада, одоол гайхамаар даа. Энэ экскаватор нэгэ час соо 630 тонно нүүрһэ малтан гаргаха шадалтай. Тус экскаваторай түрүүшын туршалгые коммунист Владимир Августович Фибих амжалтатайгаар бэелүүлһэн байна.

Алхалдаг экскаваторай хүдэлхэнь мүн лэ һүртэй. 70 метр ута «гараарһа» агшан зуура 10 тонно шорой, шулуу удхажа абаад, хажуу тээшэнь холохоно каяжархина. Хэдэн иимэ техникын хүсөөр газарай зузаан «гадарай» хуулагдажа, ялагар хара шулуу нүүрһэнэй харагдаһан газарта «ЭКГ-8», «ЭКГ-4» түхэлэй экскаваторнууд галта шулуу онгирхон удхажа, самосвал машинануудта тээнэ.

Аянаймнай хани Бага-Холбоолжоной уурхайн партбюрогой секретарь Пурбо Будаевич Дугаров ажал хэрэг тухайгаа яаралгүй хөөрэнэ... Пурбо Будаевичай ажабайдалайнь намтар һонирхолтой. Тэрэ 1930 ондо Сэлэнгын аймагай Сайдам нютагта түрэһэн, 1953 ондо Эрхүүгэй горно институт дүүргэһэн. Тэрэл жэлһээ Галуута-Нуурай шахтада инженерээр хүдэлжэ эхилһэн, партиин гэшүүндэ абтаһан. Мүнөө Пурбо Будаевич Бага-Холбоолжоной шулуу нүүрһэнэй уурхайн ахамад геологой тушаалда ажаллана. Мэргэжэл шадабаряар түгэс, хүдэлмэриин баян дүй дүршэлтэй, урагшаа һанаатай, олоной дунда хүндэтэй болоһон инженер-геолог Дугаровые 1973 ондо уурхайн коммунистнууд партийна организацингаа секретаряар һунгаһан юм.

Ленинэй, Ажалай Алдар Солын орденуудта хүртэһэн П. В. Балалаешниковай, Октябриин Революциин орденто П. И. Коноваловай, Ажалай Улаан Тугай орденто А. К. Шевченкын, Ажалай Алдар Солын орденто Г-Ц. Д. Айсуевай болон бусадай дүрэ зурагые уурхайн хүндэлэлэй самбар дээрэ хараа һэмди.

Тэдэнэй нэгэн үнинэй горняк, «ЭКГ-4,6» маркын экскаваторай машинист Гомбо-Цырен Айсуев тухай тогтожо хэлэлтэй.

Тэрэнэй шарабтар «43-87» номерой экскаваторай хажуудань зогсонобди. Хүсэ ехэтэ мотоортой кабинань гол дээрээ нэгэ жэгдээр эрьелдэжэ, булад шүдэнүүдээрээ һоёодон, дүрбэн тонно шорой шанага соогоо удхажа абаһаар, тэрэнээ дүтэлжэ ерэһэн «БелАЗ» тээшэ шэглүүлнэ.

Машинист Айсуев экскаваторай рычаг батаар барюухай аалихан хүдэлгэнэ, тэрэнэй туһалагша Юрий Таловиков хажуудань байлсана. Юрий һурган хүмүүжүүлэгшынгээ, аха нүхэдэйнгөө ажаллахые анхаралтайгаар харана, мотоорой нэгэ жэгдээр хүнхинэхыень шагнаархана. Тэрэ орёо машинын бүхы оньһые, тэрэнэй электрическэ ба кабельна хэрэгсэлнүүдые һайнаар харууһалжа байха, экскаватораа сэбэр байлгаха уялгатай. Заримандаа Юрий машинистын һуури эзэлдэг. Тиихэдэнь Гомбо-Цырен Дугарович хододоо хажуудань байлсадаг. Тэрэнэй хүдэр гарнууд Юриин барижа байһан рычагые оло дахин заһадаг бэлэй.

Мүнөө коммунист Айсуевай һурган хүмүүжүүлһэн Юрий Таловиков ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Үйлэдбэридэ түрүүлжэ ябаһан залуушуулда» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаа, Сэлэнгын аймагай Соведэй депутадаар һунгагдаа, КПСС-эй гэшүүндэ абтаа.

Экскаватор нэгэл жэгдэхэнээр шорой. шулуу удхажа, машинада тээнэ. Энэ хүшэр хүдэлмэри һаатабаригүй даамайгаар, түргөөр, зогсолтогүйгөөр халаан бүхэндэ дабтагдадаг. Халаанай һүүлээр гар, хүл шаладаг. Теэд Гомбо-Цырен Дугарович 50 наһанайнгаа хаяада хүрэбэшье, хүхюун согтой, хүнгэн сэлбон гэр тээшээ гэшхэлдэг.

«Манай Дугарович» эгээл хүшэр газарта хүдэлдэг хүн»—гэжэ тэрээн тухай нүхэдынь урин дулаанаар хөөрэдэг, тэрэниие хүндэлдэг. Гомбо-Цырен Айсуев техникэсэ, хэхэ хэрэгээ эрхим һайнаар мэдэдэг, тэрэнэй хүдэлжэ байһан уурхайн хүтэлбэрилэгшэд һанамжа, дурадхалыень һайшаадаг, али болохоор дэмжэдэг юм Хэлэһэн үгэнь, хэһэн хэрэгынь лэ адли сэнтэй. «Тэрэ ямаршье ажалһаа арсадаггүй, ямаршье ажал оролдосотой хэхые эрмэлзэдэг. нүүдтэ ехэ хүтэлбэ гүй байдаг. Юуяб тэдээндэ өөһэдынь жэ байһан коллекти һээшье үнэтэй хэ гэжэ нэгэдэхи уча чальник Анатоли вич Годяцкий хэлэ

Гомбо-Цырен Ай сэхэ ажалшан, энэ ёһотой коммунист. Алдар Солын орд дэмы хүртөөгүй

Бага-Холбоолжо хайн хүдэлмэри даа даалгагдаһан бүтээсэ ехэтэйгээ хүсэн соонь ашагла зорилго урдаа Халаан бүринингөө үлүүлэн дүүргэнэ. нартай нүүрһэ ех на. Үнгэрэгшэ жэл һаа гадуур 10 мянга нүүрһэ малтаха циалис уялгаяа лотойгоор дүүргэ хи табан жэлэй үдэрһөө мүн лэ шангаар хүдэлнэ. жалтануудые түйла

Галта шулуу ма алдар солоl

Р. БАЛД
манай

ОРОЛДОСОТОЙ АЖАЛАЙ ҮРЭ ДҮН

һайн шэнартай һү худалдаһанайнгаа түлөө совхозуудай 78.885 түхэриг нэмэлтэ түлөөһэ абаа. Тэрэнэй 9.700 түхэриг һайнаар хүдэлһэн малшадта түлэгдэһэн юм.

Газар элдүүрилхэ, тарилгын, ургаса хуряалгын хүдэлмэриин шанар һайжаруулһанай ашаар аймагаймнай ажахынууд хүдөө ажахын ургамалнуудай, илангаяа хартаабхын овощ болон силосэй ургамалнуудай ургаса эрид дээшэлүүлээ. Үнгэрөөшэ тан гасууртай хүндэ жэл аймагнай 1.200 гектар талмайн га бүриһөө 128 центнер хартаабха, 159 центнер овощ абажа шадаа. Гүрэндэ хартаабха, овощ худалдаха түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ, ниитын малда хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ силос даргдаа һэн.

Хартаабха ямар сагта хуряахада һайн бэ гэжэ нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд, саг үргэлжын комиссинууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд хэдэн жэлэй туршада шэнжэлээ. Тиихэдээ бэлэдхэлэй пунктнуудта, эдеэ хоолой предприятинуудта ошохо, ниитын малда үгтэхэ хартаабха август һарада малтахада таарамжатай гэжэ элирүүлээ. Энэ һарада малтагдаһан хартаабха экономическа талаараа аша үрэ ехэтэй. Жэшээлхэдэ, «Шергинский» совхоз эхэнхи хартаабхаяа эртээр малтажа худалдаһанай ашаар 1975 ондо 105 мянган түхэриг сэбэр олзо олоо һэн.

Силос дараха болон малда эдюулхэ ургамалнуудай шанарынь дээшэлүүлхэ талаар нилээд хэмжээнүүд абтаа. Урдань энэ хэрэгтэ обёосо горохтой холёод таридаг байгаабди. Харин мүнөө совхозууднай тэрээндэ үшөө наран сэсэг холилсожо таридаг болоо. Тиихэдээ наран сэсэг горох обёос хоёртой сугтаа тарилсадаг бэшэ, харин 8—12 хоног урид таригдана. Нэгэ гектарта 12—15 килограмм наран сэсэгэй үрэһэн, 1 центнер горох, 1,2—1,5 центнер обёос оруулагдана. Ингэжэ таригдаһан полиин гектар бүриһөө 200 центнер, тэрээнһээшье дээшэ ургаса абтана.

Малай ногоо тэжээлэй, силосэй ургамалнуудые манай ажахынууд ондо ондоо болзорнуудта тарина. Тиихэдэнь таригдаһан ургамалнууд нэгэ доро бэшэ, харин хойно хойноһоо һубарилдан эдеэшэнэ. Тиимэһээ силос яаралгүйгөөр, шанартайгаар хэгдэнэ, малшье үни удаан саг соо шэмэ ехэтэй ногоон тэжээлээр хангагдана.

Хүдөө ажахын продукциин шанар һайжаруулха талаар нютагай Соведүүдэй, тэдэнэй гүйсэдкомуудай, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй шухала хэмжээнүүдые абажа байбашье, дутуу дунданууд үшөөл үзэгдэһөөр. Стандартда таарахагүй продукци, илангаяа бага шэгнүүртэй шубуудые, худалдаһанһаа боложо нёдондо жэл аймагаймнай совхозууд аяар 240 гаран мянган түхэригэй олзо дутуу абаа, 1975 онойхиһоо 300 гаран тонно бага мяха гүрэндэ худалдаа.

Газар таряалангай ашаг үрэ дээшэлүүлхын тула тарилгын, хуряалгын хүдэлмэри шанар һайнтайгаар үнгэргэхэ, ургасын хойноһоо һайн харууһалга хэхэ, һайн сортын үрэһэ хэрэглэхэ хэрэгтэй. Һайн шанартай үрэһэ хэрэглэлгэ тон ехэ удха шанартай. Энээниие Еланска сортоучастогай ажал хүдэлмэриин жэшээ эли тодоор харуулна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ энэ участогта «Бурятская-34» гэжэ шэниисын, «Уладовский Юбилейный» гэжэ горохой, хартаабхын һайн сортын үрэһэнүүд хэрэглэгдэжэ эхилэнхэй. Тиин үнгэрөөшэ жэл эндэ нэгэ гектарһаа 48 центнер шэниисэ, 30 центнерһээ үлүү горох, 350—400 центнер хартаабхын һайн сортын үрэһэнүүд хэрэглэгдэжэ эхилэнхэй. Тиин үнгэрөөшэ жэл эндэ нэгэ гектарһаа 48 центнер шэниисэ, 30 центнерһээ үлүү горох, 350—400 центнер хартаабха абтаһан юм.

Һайн шанартай продукци абаад, тэрэниие гутаан, муудуулангүй хадагалха гээшэ тон шухала. Энэ талаар нютагай Соведэй гүйсэдкомууд, арадай хинагшад, депутадууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд нилээд хүдэлмэри хээ. Жэшээлхэдэ, Тимлюйн ОРС-ын хүдэлмэришэд намарай сагта бэлдэһэн хартаабха, овощоо һайнаар хадагалжа, хабар, зунайшье үедэ гутаангүй.

Мал ажалай ашаг үрэ дээшэлүүлхын тула малай үүлтэр һайжаруулха, тэрээндэ бардам тэжээл бэлэдхэхэ, хүндэ хүшэр хүдэлмэри оньһожоруулха бологдоно. Малай тэжээл буйлуулан, шанарынь һайжаруулха гээшэ тон шухала. Эдэ асуудалнууд аймагай партийна, советскэ болон ажахын организацинуудай үдэр бүриин анхарал доро байдаг юм.

Аймагайнгаа партийна организациин хүтэлбэри доро манай нютагай Соведүүд, тэдэнэй гүйсэдкомууд, депутадууд Агуу Октябриин 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абтаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ ажалшадые элсүүлнэ.

А. ДАНЬКО.
Кабанскын аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

НОМОЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

АРАДАЙ ТҮҮХЭТЭ БААТАРШАЛГА

Манай үе сагай агуу барилга — Байгал-Амарай түмэр замай харгы тухай, тэрээндэ хабаатай асуудалнуудаар олон тоото номуудые элдэб хэблэлнүүд гаргажа байнхай. Һаяхан «Молодая гвардия» хэблэл «БАМ: шиидхэгдэхэ асуудалнууд. холын хараа түсэбүүд» гэжэ ном хэблэн гаргаба.

Энэ һонирхолтой ном соо Байгал-Амарай түмэр замай гараха газар нютагуудай эртэ урдын түүхэ, тэдэнэй барагдашагүй баялигууд тухай, Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй газар дайдые шэнжэлхэ, ашаглаха асуудалнууд, энэ түүхэтэ түмэр зам бариха талаар үни урдын элдэб һанамжа дурадхалнууд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэгдэнэ. Мүнөө үедэ агуу барилга дээрэ хэгдэжэ байһан ажал хүдэлмэри тухай, энэ талаар совет арадай, олон үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэдэй шэн габьяата ажал хүдэлмэри тухай һонирхолтойшье, һургаалтайшье мэдээсэлнүүд, тоо, баримтанууд эндэ үгтэнхэй. Энэ номнай эрдэмтэдэй, партийна болон комсомолой хүдэлмэрилэгшэдэй, уран зохеолшодой, журналистнуудай бэшэһэн материалнуудай суглуулбари болоно. «БАМ. Үг унги», «БАМ баригдажа байна», «БАМ шадарай газар дайдые ашаглалга» гэһэн гурбан хэһэгһээ энэ ном бүридэнэ.

Академик А. П. Окладников, түүхын эрдэмэй доктор А. П. Деревянко «Төөригдэһэн зүргэнүүдээр» гэһэн статья соогоо энэ газар дайдада үни урдань ямар хүнүүдэй ажаһууһан, юу хэжэ байһан тухай элдэб олон археологическа шэнжэлгэнүүдэй үндэһөөр хөөрэжэ үгэнэ. Олон тоото археологическа малталгануудые шэнжэлхэдэ аяар 15—10 мянган жэлэй саада тээ ой тайга соогуур ан алажа, загаһа барижа амидаржа байһан хүнүүдэй түүхэ тухай уншахада ехэ һонирхолтой. Эдэ хоер мэдээжэ ехэ эрдэмтэд мүнөөнэй Эрхүүгэй, Шэтын, Амарай областьнуудай, Буряадай АССР-эй, Хабаровска хизаарай хойто захын нютаг нутагуудаар өөһэдөө һайса ябажа, гүнзэгы шэнжэлгэнүүдые хэһэн байна.

Манай ороной зүүн зүг тээшэ түмэр зам бариха тушаа үни урдын элдэб һанамжа, дурадхалнууд тухай түүхын эрдэмэй доктор И. И. Комогорцев, түүхын эрдэмэй кандидат В. А. Ламин хоер дэлгэрэнгыгээр бэшэһэн байха юм. Аяар 1889 ондо хаанта Россиин генеральна штабай полковник Н. А. Волошиновой хүтэлбэри доро тусхай экспедици Красноярскһаа эхилжэ, Гуоджикидэй хада гаталан, Байгал далайн хойто эрьеэр гаража, Хойто-Муяын дабаая дээгүүр, Муя мүрэнэй эрье хүрэтэр харгы барихын тула шэнжэлгэ хэһэн байгаа гэжэ ном соо уншанабди. Тон һонирхолтой.

Октябриин революциин урда тээ хэды олон дурадхал, проектнүүд табигдабашье, харин бэелүүлэгдэжэ шадахагүйнь эли байгаа ха юм. Үнгэрхэдөө 1904 ондо Америкын капиталистнуудай синдикат Сибирь-Аляскиин түмэр зам бариха дурадхал Россин правительствада оруулһан байгаа гэжэ мэдэбэбди. Тэдэнэй һанамжаар энэ харгы Канскһаа эхилээд, Киренск, Якутск, Дежнёвой хушуун дээгүүр, саашань Берингово хоолой доогуур гаража, Аляскаһаа Америкэ орохоор хараалагдадаг байгаа. Эдэмнай хооһон түсэбүүд болоод һалаа һааб даа.

Гансал совет үе сагта, совет арад зон нимэ ехэ, агуу барилга хэжэ шадахашье байгаа, тэрээнээ мүнөө бодото дээрэнь бэелүүлжэ байна ха юм. 1930 оной эхиндэ Алас-Дурна хизаарай дээдын зургаанууд энэ түмэр зам Байгал далайн хойто бэеэр гаргажа, саашань Татарска хоолой хүрэтэр татаха дурадхал ВКП(б)-гэй ЦК-да, СССР-эй Арадай Комиссарнадуудай Соведтэ оруулһан, тиихэдэ анха түрүүшынхеэ Байгал-Амарай түмэр зам гэжэ нэрлэһэн байха юм. Тэрээнһээ хойшо олон янзын шэнжэлгэнүүд хэгдэжэ эхилһэн түүхэтэй. 1937 оной августын 17-до ВКП (б)-гэй ЦК болон СССР-эй СНК Байгал-Амарай түмэр зам тухай тогтоол абажа, энэ харгын проект бэлдэхыень СССР-эй зам харилсаанай Арадай Комиссариадта даалгаһан байна. Тингэжэ «БАМ-транспроект» гэжэ тусхай эмхи байгуулагдаба.

Саашань энэ статьягай авторнууд дайнай урдахи жэлнүүдтэ, хожомынишье ямар хэмжээ ябуулгануудай бэелүүлэгдэһэн, нэгэ зарим участогуудай баригдаһан тухай ехэ һонирхолтойгоор хөөрэнэ.

«ГлавБАМстройн» начальник К. В. Мохортов «Номгон далай руу хоердохи зам» гэһэн статья соогоо түүхэдэ үзэгдөөгүй нимэ асари ехэ барилга тухай, ямар хүшэр хүндэ эрхэ байдалда, ямар ехэ хүдэлмэриин хэгдэхэ байһан тухай тодорхойгоор бэшэнэ. Нээрээшье, энэ агуу барилга хадаа хэтэ мүнхын үльгэр домогто орохо, совет арадай барагдашагүй хүсэ шадалай, ёһотойл баатаршалгын үшөө нэгэ гэршэ болохонь лабтай. Нэгэ жэшээ. БАМ-ай олон Тында—Беркакит—Нюренгри гэжэ түмэр замай барилга дээрэ 300 миллион кубометр газарай хүдэлмэри хэгдэхэ, 3500 хүүргэ болон бусад орео барилганууд, тэдэнэй тоодо 150 айхабтар томо хүүргэнүүд бодхоогдохо, 27 километр утатай хэдэн тоннель малтагдаха, 5 мянга шахуу километр зайда рельснүүд табигдаха болоно. Хоер зуу гаран станци болон разъезднүүд, хори гаран шэнэ хото гороодууд, томо тосхонууд баригдахаар хараалагдана. Бэшэшье олон тоото һонирхолтой мэдээсэлнүүдые энэ статья соо оложо болоно.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Е. М. Тяжельников «Комсомолой түмэр зам» гэһэн статья соогоо манай Эхэ ороной ехэ ехэ барилганууд дээрэ комсомолшууд, бүхы залуушуулай ажалай баатаршалга, эдэбхи үүсхэл гаргажа, аха нүхэдтэеэ мүнөө үеын шэнэ шэнэ завод, фабрикануудые, хото городуудые бодхоолсожо байһан тухай хөөрэнэ.

ВЛКСМ эй XVII съездын боложо байһан Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон сооһоо түрүүшын барилгын бүхэсоюзна габшагай отряд сэхэ БАМ-ай барилгада ерээ бэлэй. Тэрэ гэһэнһээ хойшо комсомолой 35 габшагай отряд энэ агуу барилгада хабаадахаа ошоһон байна. Тэдэнэй тоодо 18 мянга шахуу залуушуул һайн һайхан сэдьхэлэй уряалаар ерээ ха юм.

БАМ шадарай газар дайдые ашаглажа, эндэхи экономико болон соел культура улам саашань хүгжөөхэ хараа түсэбүүд тухай СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин түрүүлэгшэ академик Г. И. Марчук, академик А. Г. Аганбегян, экономикын эрдэмэй доктор Р. И. Шнипер болон бусадай статьянууд дотор тодорхойгоор хэлэгдэнэ. Хойто зүгэй арадуудай социальна хүгжэлтэ тухай философиин эрдэмэй доктор В. И. Бойкын статья ехэ һонирхолтой.

Энэ ном БАМ-ай барилга, тэндэхи байгаали болон эртэ урдын һонирхолтой зүйлнүүдые харуулһан олон тоото фото-зурагуудаар шэмэглэгдэнхэй. Тус ном хэблэлээр гаргахын урда суглуулбариин хүдэлмэри ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь, түүхын эрдэмэй доктор А. П. Деревянко хэһэн байна.

Манай республикын номой магазинуудта мүнөө ороод байһан энэ номой партийна болон комсомолой хүдэлмэрилэгшэдтэ, пропагандист, политинформатор, агитатор бүхэндэ, мүн энэ агуу барилгаар һонирходог үргэн ниитэ уншагшадта һонирхолтойшье, туһатайшье байхань лабтай.

П. НИМАЕВ.

Хоёр ондоо сэдьхэл

КИНО

ЭСЭГЭ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда зорюулагдаһан, мүн совет сэрэгшэдэй баатаршалгые, нугаршагүй хатуу зоригтойе алишье талаһаа тодо хурсаар харуулһан фильмүүд яһала олон һааб даа. Тэдэниие харахадаа, нэгэ талаһаа, зүрхэ сэдьхэлээ хүмэрин уярха, уйдхар гашуудалда нэрбэгдэхэ, нүгөө талаһаа, баярлан хүхихэ, омогорхон бахархаха ушартай байдагбди. Юуб гэхэдэ, дайнай хатуу шанга жэлнүүдтэ гансашье социалис байгуулалтын диилдэшэгүй булюу дабшаса, аха дүү совет арадууд таһаршагүй хүсэтэй хани нүхэсэл онсо шалгараа бэшэ, мүн совет хүнэй түхэл шэнжэ, һанал бодол бодотоор харуулагдаа бшуу.

Эгээл тиимэ фильмүүдэй нэгэн «Восхождение» гэжэ уран һайханай фильм болоно. Мэдээжэ белорусс уран зохеолшо Василь Быковэй «Сотников» гэжэ туужын удхаар кинематографистнууд Ю. Клепиков, Л. Шепитько гэгшэд кинофильм найруулжа табяа.

Фильм дотор оройдоол нэгэ хоногой туршада болоһон гашуудалта зэбүүн ушар харуулагдана. Эндэ бомбонуудай тэһэрээн, үхэр буунуудай нэерээн, танкнуудай таяргаан-түергөөн огтошье үгы. Тиигэбэшье дайнай шахардуу орео байдал үзэгдэл бүхэндэнь бии гээшэ. Иимэл ушарһаа хоер хүнэй уйдхар зоболонгые, доторой айхабтар шанга зангилаатай тэмсэлые амяа дараһхай халташье алдангүй харанабди. Хэд бэ тэдэ хоёр? Нэгэдэхинь — батальоной командир Борис Сотников, хоердохинь — сэрэгшэ Николай Рыбак. Партизанска отрядһаа таһаржа, ой соо үлэһэн бүлэг нүхэдтөө эдеэ асархаяа эльгээгдэһэн тэдэ хоер ой соогуур, тала хээрэ нилээд удаан тэнүүлтэнэ. Түрүүшээр Рыбак гэгшые яһала гэмгүй, айхые мэдэхэгүй зоримгой нэтэрүү, эсэхэгүй бүхэриг сүлхэ хүн гэжэ һананабди. Үнэхөөрөөшье, түрүүшээр ямаршье һэжэг түрүүлнэгүй. Буудадаадшье үзэнэ. Шархатаһан нүхэрөө тунга саһан соогуур нилээд удаан шэрэнэ. Тиин нэгэ айлда орожо, зали абаха гэжэ шиидэнэ. Теэд нюур шарай халхалһан, миил һаахарһан баатаршалгань үнэхөөрөө түрүүшын туршалга байшоо. Фильмын эгээ һонин талань гэхэ гү, али эндэһээ урда тээ хэрэглэгдээгүй шэнэ онол гурим энэ болоно гээшэ.

Тэдэ хоерой хөөрэлдэхые анхаран, бүри саагуур тайлбарилжа ойлгохые хүсэһэн хүн Николай Рыбагай игэжэ хэлээшэдэ дурагүйдөө янзатай. Тэрэнь юуб? «Ши юун гэжэ һанадагбши, би мэдэнэгүйб... Харин би гансаараа даабарида ошохо, тэрэнь хэдышье хүнгэн байг, ехэл дурагүйб, тэсэхэшье аргамгүй... Бүхы сэрэгшэдтэй хамта зуушье дахин добтолгодо ороһойб гэжэ һанагшаб».

Энэнь аймхай хүнэй бэеэ халхалхые оролдоһон ушар шалтагаан гээшэ. Эгээл энэнь дайсадай гарта ороод байхадань, бүримүһэн элирнэ. Шадаал һаа, амиды үлөөд, тэрьедэхэ аргын гаратар, дайсанай талада хүдэлөөд, партизанска отрядтал ерэхэ хүсэлтэй. Тиигэжэ уһанһаа сэбэр зандаа гаража, бултанай дунда хүндэтэй ябаха һэдэлгэтэй бшуу.

Дайсанай талада ороһон Н. Рыбагай образ үнэхөөрөөшье орео хүшэр гээшэ. Энэ талыень артист В. Гостюхин тон зүб тэмдэглэжэ, гүйсэд хүсэлдэһэн образ гаргаа гээшэ. Һүүлдэнь Н. Рыбагай сэдьхэл булангиртан бушхажа, бэеэ хорложо алахые һэдэнэ. Теэд аймхай хүн бэедээ хүрэжэ шадаха аал? Үгы, тэрэ шаданагүй.

Харин Борис Сотников тад ондоо шарайтай, дүлэтэмэ һайхан сэдьхэлтэй патриот байһанаа харуулжа шадаа. Түрүүшээр аалин дуугай, бүдэхи зантай батальоной командир үхэлһөө айхагүй, сэхэ шэртэхэ, ами наһанайнгаа нангин зорилгые халташье хиртүүлэнгүй, хүндэтэй дээрэнь бэелүүлхэ хүн байшоо. Дайсадшье гайхалдажа, урмаа гансата хухарна. Энэнь ямар удхатайб гэхэдэ, еһотой патриот үхэл дээрээшье дайсанине һүрдөөн ябадаг гээшэ. Һүүлшын амип дээрээ Димчиха гэжэ эхэнэрһээ хүлисэл гуйһаниинь айхабтар ехэ удха шанартай, һайн дэлгэр сэдьхэлтэй ябаһыень эли бодо һануулна. Иимэл хадаа Б. Сотников хүнүүдэй сэдьхэлдэ баатаршалгын үльгэр жэщээ боложо мүнхэжөө. Артист Б. Плотников һайхан образ харагшадта бэлэглээ.

— Сотниковой саазалуулхаа байхада, буденовско малгай үмдэһэн хүбүүхэн уйлан харана. Энэ үзэгдэл одоол сэдьхэл хүдэлгэмэ, нилээд ехэ юумэ бодожо ябахые һануулһан үзэгдэл мүн. Ушар юуб гэхэдэ, Сотников тэрэниие аргадаһан янзатай энеэбхилэн харана. Энэ харасань гансашье хүбүүхэндэ зорюулагдаа бэшэ, харин амгалан тайбан байдалда яахын аргагүй дуратай хүнүүдтэ сэхэ зорюулагдана.

М. МАХЕЕВ.

ХИЛЫН саанаһаа

Телефон телеграф радио

УЛААН-БААТАР

Дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө

ТАСС

МНР-эй правительство ООН-ой Генеральна секретарьта харюу эльгээбэ. Буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар ООН-ой Генеральна Ассамблейн тусхай сессиие 1978 ондо зарлаха тушаа ямар һанал бодолтой байһанаа МНР-эй правительство энээн соогоо элирхэйлнэ. Буу зэбсэгүүдые хуряаха асуудалнуудые шиидхэхэ эгээн лэ ашаг үрэ ехэтэй харгы замуудые, аргануудые бэдэрэн оложо, буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар бүхэдэлхэйн конференци үнгэргэхын тула найдамтай һайн үндэһэ һуури табиха хэрэгтэ энэ сесси гол анхаралаа хандуулха ёһотой гэжэ МНР-эй правительство тоолоно гээд документ соо хэлэгдэнэ. Иимэ конференци зарлалгые олонхи гүрэнүүд дэмжэнхэй.

Хэрбээ бүхы гүрэнүүдэй политическэ хүсэл эрмэлзэлтэй, буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар шууд сэхэ хараа бодолтой байгаа һаань, ООН-ой Генеральна Ассамблейн тусхай сесси зорилгоёо бэелүүлжэ шадаха байна гээд документ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Түгэсхэлэй документ болохо Политическэ декларациие тусхай сесси баталан абажа шадаха байгаа гээд, МНР тоолоно. Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха гол ёһонууд, нэн түрүүшын зорилгонууд, эдэниие бэелүүлхэ харгы замууд ба арга боломжонууд тухай дурадхалнууд энээн соо табигдаха ёһотой.

НЬЮ-ЙОРК

Эб найрамдалай суртал һургаалнуудта үнэн

ТАСС

Устав соонь заагдаһан эб найрамдалай ба улсхоорондын харилсаа холбооной суртал һургаалнуудта Нэгэдэмэл Нацинуудай Организаци үнэн юм гэжэ ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхайм баталба. Хүн түрэлтэнэй урда табигдаһан айхабтар орёо, асари ехэ асуудалнууд эб найрамдалай, шахардуу байдал һуларуулгын оршон байдалда шиидхэгдэхэ аргатай байна гэжэ тэрэ ООН-ой штаб-байшан соо үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ. Тиимэһээ хүн түрэлтэнэй ерээдүйдэ аюул тохёолдуулха, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха шухала байна гээд ООН-ой Генеральна секретарь мэдүүлбэ.

Дүтын Зүүн зүгтэхи, Урда Африкадахи түгшүүрилтэй байдалые зайсуулан сарахын түлөө тэмсэхэ ёһотойбди гэжэ К. Вальдхайм хэлээ. Дүтын Зүүн зүгтэхи асуудалые гуримшуулха замда олон тоото һаад түбэгүүд тохёолдуулагдажа байһаар гээд тэрэ мэдүүлбэ.

1967 ондо Израилиин булимтаран эзэмдэһэн араб газар нютагуудһаа Израилиин сэрэгүүдые гаргаха, Палестинын араб арадай таһаршагүй үндэһэн эрхэнүүдые һэргээхэ зориготой ООН-ой Аюулгүйн Соведэй ба Генеральна Ассамблейн олондо мэдээжэ шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр энэ районда үнэн зүб, бата эб найрамдал хангажа болоно гэжэ К. Вальдхайм тэмдэглээ.

ХАНОЙ

ИЛАЛТЫН ҺАЙНДЭР

ТАСС

Вьетнамай хото городуудта, провинцинуудта энэ үдэрнүүдтэ харуулагдажа байһан кино-мэдээсэлнүүд һая үнгэрһэн үйлэ хэрэгүүд тухай хөөрэнэ. Ороной эгээл ехэ хотын — Сайгоной хүн зон үйлсэ гудамжануудта гаража, наранда ангашаһан, бороодо сохюулжа, үнгэеэ буураһан шлемүүдтээ алтан одохонуудтай солдадуудые амаршална. Урда Вьетнамда дахуулнуудай захиргаанай бэеэ тушааһан үдэрые — 1975 оной апрелиин 30-най түүхэтэ үдэрые Вьетнамай кинооператорнууд буулгаһан байха юм.

Энэ үдэр коммунистнуудаар хүтэлбэрилэгдэһэн ороной патриотическа бүхы хүсэнүүдэй 30 жэлэй тэмсэлэй илалтын үдэр боложо, түүхэдэ оробо.

Оронойнгоо урда хүбиие сүлөөлэлгын хоердохи жэлэй ойе Вьетнамай арад илалтын һайндэр мэтээр тэмдэглэжэ байна.

ПАРИЖ

Фам Ван Донгын Францида ерээд байһан тухай

ТАСС

Вьетнамай Социалис Республикын правительствын премьер-министр Фам Ван Донг хани ёһоной албанай хэрэгээр Францида ерээд байһаар.

Вьетнамай правительствын толгойлогшо Франциин президент В. Жискар д'Эстэнтэй уулзажа хөөрэлдэһэн байгаа. Вьетнам-француз хөөрэлдөөнүүд һайнаар үнгэржэ байна гээд Фам Ван Донг мэдүүлбэ. Хоёр гүрэн харилсаануудтаа ерээдүйн ехэ зорилгонуудые табина гэжэ В. Жискар д'Эстэн тэмдэглээ.

Фам Ван Донг Франциин премьер-министр Р. Барртай хөөрэлдөөгөө апрелиин 28-да үргэлжэлүүлбэ.

Экономическа харилсаан тухай хэлсээ, соёлой харилсаан тухай хэлсээ Вьетнамай Социалис Республика, Франци батлаһан байна.

Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр Луи де Гиренго СРВ-гэй нефтиин ба газай промышленностиин министр Динь Дык Тхиен хэлсээнүүдтэ гараа табяа.

ВАШИНГТОН

Сагаан байшанда хөөрэлдөөнүүд болобо

ТАСС.

США-гай президент Дж. Картерай Иорданиин король Хусейнтэй хэһэн хоер үдэрэй хөөрэлдөөнүүд эндэ дүүрэбэ. Хөөрэлдөөнүүдэй дүүрэхэдэ, ямаршье тусхай коммюнике толилогдоогүй. Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые гуримшуулха асуудалнууд, Ливандахи байдал, мүн американ-иорданиин харилсаан зүбшэн хэлсэгдэһэн байна гээд Сагаан байшангай түлөөлэгшэ юрэнхыгөөр мэдүүлбэ. «Палестинын асуудалые удаан саг соо гуримшуулан шиидхэлгэдэ хабаатай дурадхалнуудаар хөөрэлдөөнэй үедэ һанамжануудаа хэлсээ» гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Гэбэшье Палестинын араб гүрэниие байгуулха, Дүтын Зүүн зүгэй асуудалаар Женевэдэхи конференцидэ эхинһээнь Палестинын хабаадалсаха байһан гол шухала асуудалнуудаар хөөрэлдэһэн тухайнь хэлэгдээгүй.

Гүрэнүүдэй хилэнүүдтэ хабаатай асуудалнуудые, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые США-гай ба Иорданиин хүтэлбэрилэгшэд зүбшэн хэлсэбэ. Буудалдаанай боложо байһан газарһаа Израиль холодохо дурагүй юм гэжэ американ тала Хусейндэ мэдүүлээ гээд тэмдэглэгдэнэ.

Хэдэхэн ҮГӨӨР

КОЛОМБО. Шэнэ нэгэдэмэл фронтын эмхидхэгдэн байгуулагдаһан тухай Коломбодо болоһон Майн 1-нэй митинг дээрэ соносхогдохо юм гэжэ Шри Ланкагай коммунис партиин ЦК-гай генеральна секретарь Питер Кейнеман мэдүүлбэ. Коммунис партиһаа гадна, Шри Ланкагай социалис парти, арадай демократическа парти ба түрүү үзэлтэй бусад хэдэ хэдэн эмхинүүд тэрэнэй бүридэлдэ орохо байна.

ГУАЯКИЛЬ. Эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй неделиин Эквадорто эхилбэ. Бата эб найрамдал хангагшадай байгша оной май һарада Варшавада болохо бүхэдэлхэйн ассамблейе дэмжэхэ национальна комитедэй үсхэлээр тэрэ үнгэргэгдэнэ.

ЛУАНДА. Партийна шэнэ һургуули Анголын Бенгела хотодо нээгдэбэ. Ажалшадай, Анголые сүлөөлхын түлөө арадай хүдэлөөнэй (МПЛА) эдэбхитэдэй үзэл сурталай хэмжээе дээшэлүүлхэ гээшэ тэрэнэй зорилго болоно.

ХАНОЙ. Эндэхи түсэблэлгын-экономическа институдые бүлэг хүнүүд дүүргэжэ гараба. 300 хүн арадай ажахын элдэб һалбаринуудай экономистын дипломуудые абаа.

ТОКИО. Май һараһаа, эхилжэ, Японой ниислэл хотодо ниитын транспортаар ябалгын түлбэри дунда зэргээр 30 процентээр дээшэлүүлэгдэхэ юм гэжэ эндэ соносхогдоо. Японой правительство иимэ шиидхэбэри абаһан байна.

(ТАСС).

БРАЗЗАВИЛЬ

ЗАИРТАХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Заирай Шаба провинцида Мароккын—Заирай сэрэгүүдэй ба буһалгаалһан арад зоной отрядуудай хоорондо сэрэгэй хёмороо зүришэлдөөнүүд боложо байна гээд эндэһээ ороһон мэдээсэлнүүд дотор хэлэгдэнэ. Европеец лётчигуудаар жолоодогдоһон Заирай агаарай — сэрэгэй хүсэнүүдэй самолёдууд эсэргүүсэн бодогшодой мэдэлдэ байһан районуудые бомбодоно. Правительствын сэрэгүүд Колвезиин түбһөө 400 километртэ байдаг Капанга гэжэ шухала тосхониие булимтаран эзэмдэхые хүсэбэшье, урагшагүйдэһэн байха юм.

Гадаадын корреспондентнүүдэй мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Мароккын Заирай сэрэгүүд һүүлэй үдэрнүүдтэ ехэ гээгдэлдэ ороһон байна.

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Американ хархис хүсэнүүд Заирай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсажа үргэлжэлһөөр. США-гай ба Баруун Европын ехэ ехэ банкнууд тэрээндэ мүнгэ һомолно.

МОГАДИШО. (ТАСС). Заирай дотоодын хэрэгүүдтэ империалис хүсэнүүдэй сэхэ хамааралсалга бүгэдэ ниитын эб найрамдалда, аюулгүй байдалда хоро хүргэнэ гэжэ Сомалиин «Хиддигта Октобар» газетэ бэшэнэ.

США. Шубуудай энэ «отель» жэгүүртэ аяншалагшадта зорюулагдажа, Массачусетс штадта баригдаһан юм. Холын замда ниидэжэ ябаа шубууд эндэ амарха юм.

Камера—Пресс— ТАСС-ай фото.

ТОЛИ

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГШ

- Үндэһэн ёһо заншал.
- *Бэлигтэ скульптор тухай.*
- Арадай аман үгын абда һаа.

ХЭНШЬЕ, ЮУНШЬЕ МАРТАГДААГҮЙ

БААТАРАЙ МҮНХЭ ДУРАСХААЛДА

Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй, арад зонойнгоо зол жаргалай түлөө ами наһаяа хайрлангүй тэмсэһэл, улаан шуһаяа адхаһан баатарнууд манайда олон. Баатарай үхэлөөр байлдаанай талмайда унаһан сэрэгшэдэй дурасхаалые манай арад зон мүнхэлжэ, тэдэнэртэ хүшөөнүүдые табина, жэл бүхэндэ ёһолон тэмдэглэнэ.

Би дайнай үедэ 337-дохи стрелково дивизиин зэргэдэ политическэ хүдэлмэрилэгшөөр ябаһанби. Манай дивизидэ суута полк, батальон, ротонууд олон байгаа. Илангаяа 1127 стрелково полк тухай һураг суу холуур тараһан юм. Тэрэнэй командир, Советскэ Союзай Герой полковник Николай Евтихиевич Гаркушатай дүтэ танил байһанби.

Николай Евтихиевич бэлигтэй, эрэлхэг зоригтой командир байһан. Тэрэнэй ударидажа ябаһан полк фашис харатанай һүрые дарадаг, ехээр айлгадаг бэлэй. Халуун байлдаанай эгээл хүшэр үедэ полкын командир Гаркуша түрүүшын окопуудай дэргэдэ бии болодог һэн. Добтолгодо оролгын шиидхэхы үедэ өөрөө сэрэгшэдээ дахуулан, шангаар «ура» хашхаран, урагшаа дабхижа, эрэлхэг зоригой толотомо үльгэр жэшээ харуулдаг һэн. Тиигээд солдадууд командиртаа ехэ дуратай байгаа. Командирай бии болоод орхиходо:

— Полковник Гаркуша ерээ! Дайсаншье мэнэ сухарихань! — гэжэ омогорхон хэлсэдэг һэн.

Нэгэтэ Межкольца хотоһоо саана иимэ ушар болоһон юм. Добтолгын үедэ полковник Гаркуша байлдаанай халуун шангада дашуураад, өөһэдынгөө сэрэгшэдһээ холо урид гаража таһаршахадаа, дайсанай солдадуудта баригдашаһан юм.

— Полковник Гаркуша хаанаб?

— Фашистнуудта добтолходомнай бидэниие дахуулаад, тулалдаанда ороо һэн.

Дайсанда баригдаһан командираа абархын тула манай сэрэгшэд шангаар добтолбо. Теэд хожомдошоо...

Николай Евтихиевич Гаркушын фашистнуудта алуулһан тухай тиимэ акт бэшэгдэһэн юм: **«Бидэнэр, доро гараа табигшад: майор Красюков В. И., капитан Ронжин Л. В., ахалагша лейтенант Жигулев И. Г., лейтенант Серихов Е. П., сержант Кодач П. В., улаан армеец Дубровин Т. Ф., сержант Конев А. Б. гэгшэдэй энэ акт бэшэһэн ушарнай гэбэл: 1944 оной декабриин 17-ной үдэр нэрэгүй добуунай дэргэдэ зэрлиг муухайгаар алуулһан офицер Гаркуша Николай Евтихиевичын бэе олдобо.**

Немец бандидууд Гаркушын бэеые жадаар сүмэ хадхаһан байба. Добтолжо ябаһан сэрэгшэд энэ муухай хэрэгээ дайсадай үргэлжэлүүлхэ забдыень үгэнгүй, алуулһан командирайнгаа бэеые байлдаанай талмайһаа гаргаба».

Олон сэрэгшэдэй гар табилгатай энэ акт «Мужество» газетын 1945 оной январиин 6-най номерто толилогдоһон юм.

Би табан сэрэгшэдтэй суг ошожо, Станислав (мүнөө Иваново-Франковск) хотодо Н. Е. Гаркушые хүдөөлүүлһэн байнаб. Энэ хүдөөлэлгэндэ хүн зон олоороо сугларжа, партиин Станиславска горкомой секретарьнууд ерээ һэн. Буунуудай һүртэ салютуудай наяраан доро баатар сэрэгшые хүдөөлөө бэлэйбди.

Мэнэ һаяхан нэгэ һолин бэшэг намда ерэбэ. Виктор Иванович Красюков Винница хотоһоо намда мэдээсэбэ. Ушар юуб гэхэдэ, Иваново-Франковск хотын 14-дэхи һургуулиин һурагшад Н. Е. Гаркушын музей эмхидхэһэн байна. Областной Советэй гүйсэдкомой шиидхэбэреэр Н. Е. Гаркушын хүүр Геройнуудай булашада абаашагдаа. Тиихэдэ Н .Е. Гаркушын нэрэмжэтэ гудамжа бии болгогдобо.

Баатар сэрэгшын хүүр дээрэ амиды сэсэгүүдэй баглаанууд ходо табяатай байдаг.

Иигэжэ манай совет арад баатар хүбүүдэйнгээ дурасхаалые мүнхэлжэ. тэдэнэй нэрэнүүдые мартагдашагүй болгодог байһаниинь ямар ехэ һайшаалтайб, энээгээр ямар ехээр омогорхомоор гээшэб!

«Хэншье, юуншье мартагдаагүй» гэдэгнай одоол эндэ эли тодоор харагдана.

Д. ЦЫРЕМПИЛОН,
337 стрелково дивизиин
политхүдэлмэрилэгшэ
байһан.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа): Советскэ Союзай Герой полковник Н. Е. Гаркуша. Зурагай баруун гарһаа — подполковник Д. Цыремпилон (дайнай үеын фото).

«ДЭГЭЛ ЗАХАТАЙ, ХҮН АХАТАЙ»

АРАД ЗОН үхэлгүй мүнхэ гээд дэмы хэлсэдэггүй ёһотой. Юуб гэхэдэ, үнинһөө хойшо дамжан ерэһэн ёһо заншал, жама хуулинь, сэсэн мэргэн үгэ хүүрэнь мүнөөшье болотор бидэнэй дунда тарашхай, нэбтэрэнхэй. Үеһөө үедэ дамжаһан, үри һадаһаяа, эхнеэ алдаагүй арад зон.

Манай буряад арад зон һайн һайхан ёһо заншалнуудаар олон. Тиигээд тэдэ ёһо заншалнуудаа, гуримуудаа сахиһан, хамгаалһан, баталһан сэсэн мэргэн үгэнүүд нилээд олон бии. «Болоһонһоо ама хүрэ, бууралһаа үгэ шагна», «Абын үгэ алтан, эжын үгэ эрдэни», «Дэгэл захатай, хүн ахатай», «Хүниие хүндэлхэдөө, өөрыгөө хүндэлхэш» гэхэ мэтын хошоо, ульгамшье, гүн удхатайшье, һургаал заамааршье үгэнүүд арад зоноймнай дунда үнинһөө хойшо хэлсэгдэдэг. «Алтанай шара үнгэдэ жэбэ хэзээш һуудаггүй, арадай сэсэн үгэдэ алдуу юрэдөөш байдаггүй» гэһэн мэргэн үгэнүүдэй удха шанар эндэ һанагдаад орхино.

Аха хүн, аха нүхэр, эжы, эгэшэ, абгай... Аха хүниие хүндэлхэ, тэрэнэй һургаал заабари шагнаха ёһотойбди гэһэн үгэнүүдэй удха шанарай ехэ байһаниинь хэндэшье мэдээжэ.

Аха хүниие юундэ хүндэлхэ ёһотойбибди? Энэ асуудалай тиимэ ёрбогор, дан тунгаасагүй зүрюушье һаань, тэрээндэ харюусаха баатай болонобди. Аха хүн бидэнһээ урид энэ дэлхэйдэ түрөө, дүй дүршэлөөр, ажабайдалай амта танихаар түрүүн баяжаа. Тиимэһээ тэрэниие хүндэлжэ, үгэ хүүрыень, заабарииень шагнаха — манай уялга. Үшөө тиихэдэ эсэгэ, аха, эхэ эгэшэ хүниие хүндэлхэдөө, арад зонойнгоо арюун һайхан ёһо заншалнуудые сахина, хамгаална гээшэбди. Аха хүниие хүндэлхэдөө, түрэһэн эсэгэ, эхэеэ үнэн зүрхэ сэдьхэлһээ хүндэлнэ гээшэбди. Аха хүниие хүндэлхэдөө, бидэнһээ түрүүн дэлхэйдэ мүндэлэн бии болоһон сэсэн мэргэн һургаал, агуу хэрэгүүдтэ шүтэнэ һүгэдэнэ гээшэбди.

Арад бүхэн ёһо заншалнуудаар олон. Тэдэнэй заримаинь манай совет хүнэй ажабайдалда үйлэ хэрэгтэ огто таарахагүй, харша байдаг. Харин хэзээдэшье хуушараагүй, шэнэ зандаа байһан ёһо заншалнууд бии ха юм. Тэдэнэй нэгэн — аха хүниие хүндэлхэ ёһо. Теэд манай боро юрьеэтэ ажабайдалда энэ арюун ёһые сахидаггүй. «тэнгэриһээ нэгэ аха», һэнгэргүй хүдхэ заримашуулай дайралдахада, даншье аягүй, үнгэржэ ерэхэдэнь, зэбүүрхэмээр байдаг.

...Хэдэн жэлэй урда тээ болоһон нэгэ ушар намда элихэнээр һанагдана.

Дан дүтэшье танил бэшэ тэрэ хүнгэй гэртэнь оробобди. Хоюулханаа (эхэ хүбүүн хоёр) Улаан-Үдэ хотын нэгэ гудамжада ажаһуудаг.

Бидэнэй орожо ерэхэдэ, эхэнь яһалашье хүхижэ, хүбүүнэйм нүхэр оробо гэжэ, хүл хүнгэн болоод. гэр соогуураа гүйшэбэ. Харин би хүбүүнтэйнь телевизор хаража һуунаб. Тиихэдэ хоккейгээр дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн түлэг дундаа боложо байгаа. Эгээл энэ үедэ эжынь эдеэнэй таһалга соогоо гаража, уриханаар энеэбхилэн:

— Хүбүүдни, кухни соо орожо сай уугыт! — гэжэ уриба.

Харин хүбүүниинь эхэ тээшээ эреэн алаг нюдэеэ эрьелдүүлэн, муухай гэгшээр хёлойгоод:

— Харанагүй гүш?! Телевизортэ хоккей харуулжа байна!—Олон юумэ шашангүй, тэрэ эдихэ юумэеэ наашань асара,—гэжэ шэрүүнээр бадарба.

Би залд гэһэндээ һандали дээрэһээ унашан алдаа һэм.

Тэрэ хүбүүнэй эхые хайрлаһандаа минии досоо юундэшьеб таһаршахадал гээд, түргэн гүйжэ гарабаб. Түрэһэн эхээ бадардаг хүмнн намһаа нилээд ахашаг. Теэд иимэ бүдүүлигээр эжыдээ хандаха юм гэжэ ой ухаандам ороогүй ябаа.

Тэрэ эхэ хадаа үбгэнһөө залуугаар гээгдэжэ, газар уһан дээрэхи ори гансахан хүбүүгээ шадал соогоо тэнжээгээ. Арбадахи класс дүүргээд холын хойто городто һурахаяа ошоходонь, тэндэ һуражашье байхадань, һара бүхэндэ мүнгэ эльгээдэг һэн. Өөрөө шорой хамагшаар һургуулида хүдэлдэг бэлэй. Оройдоол 400 түхэриг (хуушан мүнгөөр) салин абаха. Тэрэнээ бултыень шахуу хүбүүндээ эльгээхэ. Харин инженер мэргэжэлтэй болоһон хүбүүниинь эхынгээ «ашые харюулжа», иимэ шэрүүнээр бадашажа байна ха юм. «Бэрхэл», «һайн» хүбүүн гээшэ гү?

Аха хүниие хүндэлхэ гээшэ арюунһаа арюун ёһо болоно. Аха хүнэй орожо ерэхэдэ, һуури гаргажа үгэхэ, энэ тэрэ юумэндэнь туһалха, урдаа оруулжа, үүдыень нээхэ, мориниень абажа уяха. тамхияа носооходонь, гал һарбайха гэхэ мэтын жэжэ бужа ябадалһаа энэ ёһомнай эхитэй бэшэ гү? Харин зарим хүнүүд аха хүниие хүндэлэнгүй, урдаһаань эгсээр дуугарха, «ши» гэхэ мэтэһээ эхилээд, һургаалгүй, бүдүүлиг абари гаргадаг. Хүгшэн залуу байна гү — тэрээндэ хамаагүй, ама орохысо һарьяха, бажагаха.

...Нэгэтэ иимэ ушар болоо һэн. Ама халамгайшаг хэдэн залуу хүбүүд үйлсэдэ зогсошоод, хажуугаар үнгэрһэн басагад, эхэнэрнүүдтэ бэлин шэбшэтһээ эхилээд элдэб муухай үгэнүүдые хашхаралдажа, хаагалалдажа байба. Теэд тэдэниие болюулха, захадаха хүн олдобогүй.

Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агууехэ дайнда хүндөөр шархатажа, үреэһэн хүлгүй болоһон Р-в гэгшэ тэдэ хүбүүдэй хажууда ошожо:

— Яана гээшэбта? Болиит! — гэжэ хорибо.

Харин нэгэ һаглагар үһэтэй, тохигор ута хүбүүниинь бээрэшэһэн мэтэ годигор хүлөө шэшэрүүлэн, хүхэ ногооной бүхын нюдэндэл шад улаан нюдөөр хүлзэн хаража:

— Холо болоо! Шинии хэрэг эндэ үгы! Үреэһэн, нүгөөдэ хүлыеш хуха сохижорхихобди! — гэжэ шангаар шулһээ сасаба...

Нүхэр Р-в гэгшэ энэ ушар тухай намда хөөрэхэдөө, уйлан алдажа, иимэ үгэнүүдые хэлээ һэн:

—Би юрэдөө... мэдээгээ табитараа сухалдашооб. Гэнтэл урдамни ёһотоил дайсанай зэрлиг нюур харагдажа байгаа. Өөрөөшье мэдэнгүй түлгүүраараа сохижорхёоб.. Саашадаа юун болохо байһан юм, мэдэнэгүйб. Зүгөөр хэдэн милиционер гүйлдэн ерэжэ, намда аһалдашаһан хүбүүдые һалгаажа, отделенидэ абаашаа һэн.

Тэдэ хүбүүд аха хүниие хүндэлхэһөө байха, бүдүүлиг муухайгаар хараагаад, үшөө зада уда сохижорхихоор бэлэн байгаа бшуу. Иимэрхүү хүбүүд үсөөншье һаа, олоной дунда ушаал дайралдаһаар. Тэдэнэрые дайсад гэхын яашье аргагүй. Зүгөөр эхэ, эсэгын. һургуули һударай, аха нүхэдэн һургаалгүй ,зоргоороо орожо зольборһон хүйхэрнүүд, шал нойтон мунсанууд гээшэ ааб даа.

«Дэгэл захатай, хүн ахатай»... Аха хүниие үнэн зүрхэ сэдьхэлһээ хүндэлдэг заншалһаа эхилжэ, общественын гүлмэр, эдир гэшүүдэй зан абари, бодол һанаан ёһотой һайнаар бүрилдэдэг бэшэ гү? Үшөө үхибүүд ябахаһаань хойшо аха нүхэдые хүндэлжэ, тэдээндэ туһалдаг, хэрэгыень бүтээлсэдэг, һанаагаа зободог байхаар хүбүүд, басагадые һургаха гээшэ ямар ехэ удхатай шанартайб!

Аха хүнэй айлайда орожо ерэхэдэ, зохидоор угтан мэндэшэлээд, дэгэлыень тайлуулжа үлгөөд, һуухыень уридаг хүбүүд. басагадые яһалашье харадагбди. Тэдэ үхибүүд аха нүхэдэй хөөрэлдэжэ, ярилдажа байхада, хүүр зугаадань гэнтэ оролсожо, нэгэтэшье сэ гүй, «хүндэлэндэ хү дэггүй» байха юм. аха нүхэдэйнгөө нуудта аятайханаар саад, үлүү булюу ю шадаггүй.

«Ахань ахашаг, дүүшэг байха» гэһ дай баһал сэсэн Үшөө тиихэдэ арад дунда иигэжэ хэлсэд нэг хүн тэнтэриһээ аха».

Ахань ахашаг, дүүшэг байха зэргэтэй хөөрөөшье аха н дүү үеын хүнүүдтэ байха ёһотой бэшэ гү доол тэдэнэртэй, дүү адли болошоһон аха ямар жэшээ болохоб Тиигээд өөһэдөөшье жа, архи тамхи хулигаан ааша гаргаж далаар хэлэжэ, хулга ябадаг аха нүхэдүүд лашье дайралдадаг. «аханар» дүү үетэндэ үльгэр жэшээ, һургаал маар, харгы харуулаг нүүд гээшэ гү? Үхибү гаһаа хойшо аха нүхэ ража ябадаг, тэдэниие жааха гэжэ ороолдог нэрһээ жэшээ абадаг оттошье мартамаар хаш.

«Дэгэл захатай, хү тай»... Эдэ сэсэн мэ нүүдһээ олон һайн эхитэй бшуу. Аха н хүндэлжэ, тэдэнэй сэ гаалые шагнажа, ха ойлгожо ябаһан хүн шье буруу харгыда гүй. Энээн тухай хүн тачэй түүхэ, ажаб өөрөө эли тодоор хө үгэнэ.

Г. ДАШАБЫЛ

ЭБЭЭ ЮУНДЭ ТАҺАРАА ҺЭМ

(Арадай аман хөөрөөнһөө)

Анхандаа нохой, миисгэй, хулгана гурбан эгэшэнэр мэтэ эбтэй, эетэйхэн хамта байдаг хани нүхэд юм һэн ха.

Нэгэтэ ангуудай хаан Арсалан баатар гэдэг нохойдо ноён тушаал даалгажа, алтан дэбтэр албан тушаалайнь үнэмшэлгэ болгон үгэбэ ха. Нохой тэрэ дэбтэрээ тэбэрижэ ябахаяа ашаархажа, миисгэйдэ һахюулаад, албан хэрэгээрээ мордобо.

Миисгэй дэбтэр һахяад һуужал һуухаяа хашаржа, хулганаанда хадагалуулаад. хулжан арилба. Хулганаан тэрэ дэбтэрыень гурил соогоо хадагалһан юм һэн ха. Теэд тэрэнэй хүбүүд хуу таһара хибэжэрхиһэн байба. Дэбтэргүй ябаһандаа нохой ноён тушаалһаа хаягдашоод, дэбтэрээ нэхэжэ миисгэйе дайлаба. Миисгэй дэбтэр эдиһэнэйшини түлөө сэрьеэшни эдихэб гээд, хулганаае намнаба.

Хулганаан газар доро гүнзэгы нүхэн уута малтаад, оёортонь орожо хоргодобо. Тиигэжэ тэдэ гурбан эбээ таһараад, бэе бэеэ үзэн ядадаг болоо һэн ха

Тэрэ гэһэнһээ хойшо нохой хаанай хэһээлтэһээ хоргодожо хүнэй гэртэ байрладаг болоһон юм гэлэй.

Б-М. ДЫШИНОВ.

ОНЬҺОН ҮГЭНҮҮД

Тугас шубуун һүүлээрээ гоёдог,
Томоотой хүн эрдэмээрээ гоёдог.
Залхуу хүн үбшэрхэдэг,
Залуу хүн хүсэрхэдэг.
Эрдэм алтанһаа үнэтэй.
Бурьялан байгаа булагые
Болдогоор бүглэхын аргагүй.
Хомхой хобдог хүн
Колхозой зөөридэ харша.
Хүхингүй ажаллахада
Хүдэлмэриин аша бага.
Хойшоо хаража ябаһан хүн
Харгыгаа таниха.
Залхуу, айлихай хоёр
Зоригтой, ажалша хоёрто хоротой.
Эрьюу болохо гэжэ архи уудаг,
Сэсэн болохо гэжэ эрдэм һурадаг.
Шараһан мяхан халуун дээрэ,
Шашаг үгэ һонин дээрэ.

Улаан-Үдын 1-дэхи интернат-һургуулиин 9-дэхи классайхидай суглуулбариһаа.

ТАЙЛБАРИТАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

БЭЛИГЭЙ ОШО БАДАРУУЛАН

НЕДОНДО бидэ скульптор Владимир Амоковой бүтээлнүүд тухай хөөрөө һэмди. Һаяхан Володя манай редакцида орожо ерээ. Тэрэ хадаа сэрэгэй врач хүн гээд уншагшадтаа һануулая.

— Би ээлжээтэ амаралтадаа нютагаа эрьехээ ерээб, — гэжэ В. Б. Амоков хөөрэнэ. — Өөрынгөө мэргэжэлдэ дуратайб. Гэбэшье скульптура гээшэ бүхы сүлөөтэй сагыем «эдидэг» зандаа. Модо мүлижэ, һиилэжэ, түнхижэ байхадаа, сэдьхэлээ ханадагби. Модон бүхэн өөрын хэлэтэй гэхэдэ болохо. Оншыень, дүрыень оложо шадаа һаа, олон юумэ хөөрэхэ...

Асуудал: — Хэды бүтээлтэй болоод байнабта?

Харюу: — Хоер зуугаад болоо даа. Гэртэмни бүхэли музей болонхой. Харин эжымни гэртэ ехэ олон бүтээлни хадагалагдажа байна. Эдэ бүтээлнүүдээ хожом нэгэтэ түрэл хотынгоо уран һайханай музейдэ бэлэг болгожо үгэхэ һанаан бии.

Корреспондентын тайлбари: Владимир Амоковой эжы Ирина Илларионовна Амокова багша ябаһан, мүнөө пенсидэ гаранхай, Улаан-Үдын Рылеевэй гудамжын 5-дахи гэртэ ажаһуудаг. Үнэхөөрөөшье, эжынь гэртэ уужам бэшэ таһалгые хүбүүнэйнь бүтээлнүүд эзэлэнхэй: доодо уралаа шалбайлган, намһаа ухаатай хүн үгы гэһэн маяг үзүүлһэн хоер эрэшүүлэй дүрсэ: ажабайдалдаа амжалта туйлаһандаа баярлан, ирзайшатараа энеэнхэй, моодно шляпа гоеор үмдэһэн залуу хүн: олон выставкэнүүдтэ табигдажа, «Амоковско үбгэ һамган хоер» гэжэ рецензи бэшэгшэдтэ нэрлэгдэһэн масканууд: үреэһэн нюдэеэ зниижархёод, һур мэргэлэн, номоео дэлижэ байһан хүн: хэдэн пүүдэй гирьнүүдые наадаихай шэнгеэр үргэжэрхидэг, зангиралдаһан багжагар балсантай баатар болон бусад нюурнуудай дүрсэ. Бүтээл бүхэндэ харуулагдаһан нюур шарайнууд өөрын онсо шэнжэтэй, өөрын аяг гантай.

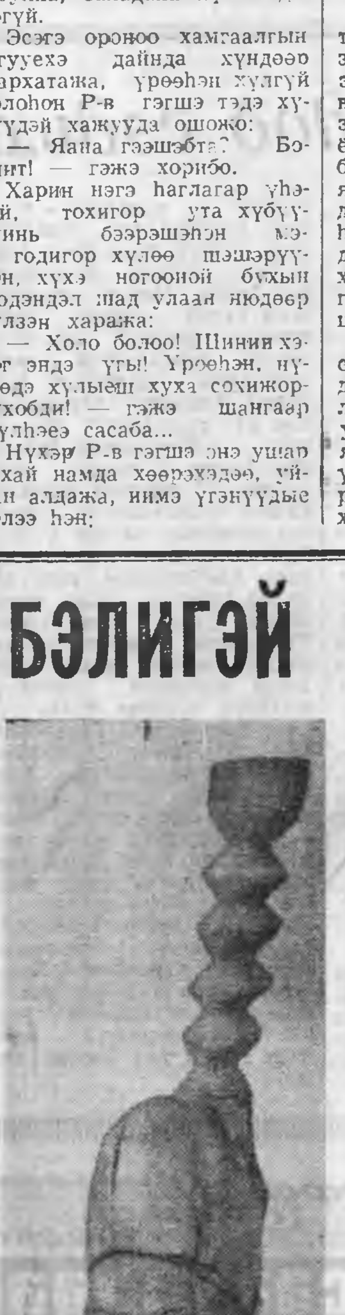

Асуудал: Эдэ олон образуудаа хаанаһаа удхалан абанабта?

Харюу: Оо, ажабайдал, намда үдэр бүри ямаршье бодол үгэжэл байдаг. Тиигээд түрэл буряад арадаймнай аман зохеол оеоргүй далай шэнги, малтажал байхада. зэндэмэни гаражал байха жэшээтэй.

Асуудал: Эгээ түрүүн хайшан гээд эхилээ һэмта?

Харюу: Минии эсэгэ уран гартай хүн байһан юм даа. Халбага, шанага мэтын юумые модоор, модоной үндэһөөр хэдэг, тиигээд аргагүй гоеодог. Би бишыхан ябахадаа, тэдэниинь харадаг һэн бэзэб даа. Тиигээд эсэгын зэбсэгээр өөрөө юумэ хэжэ туршадаг болооб. Түрүүшээр наадандаа холин, модо түнхидэг, мүлидэг байһанаа болижо, ой соогуур ябахадаа, ходо юушьеб хараашалһан, бэдэрһэн шэнги байдаг болоо һэм. Энээхэн бүргэд хоер тээшээ һалаатай модон байгаа. Харахаар байтарни, далияа һэбиһэн шубуун шэнги болошоо һэм...

Корреспондентын тайлбари: Балконой сонхын ойро модоор хэһэн бүргэд шубуунай томохон дүрсэ ханада хадаатай. Огторгойн гүндэ гараад элижэ ябаһаншуу. Энэ бүргэд Владимир Борисовичай түрүүшын бүтээлнүүдэй нэгэн.

Асуудал: Грузиин ССР-тэ алба хэжэ байхадаа, 1974—1975 онуудта арадай мастернуудай хэдэн выставкэдэ хабаадажа, түрүү һуури эзэлжэ, элдэб грамотада хүртэһыетнай мэдэнэбди. Һүүлдэнь тиимэ выставкэнүүдтэ хабаадалсаа һэн гүт?

Харюу: Хабаадалсаа. 1976 ондо хабаадаа һэм. 1977 оной гараад байхада, частьдамнай уран һайханай харалга болоо. Тэрэ харалга Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ойдо зорюулагдаа. Тэрэ харалтын үедэ би өөрынгөө бүтээлнүүдые выставкэдэ табяа һэм.

Корреспондентын тайлбари: Иигэжэ хэлээд, нүхэр Амоков хэдэн дэбтэр намда һарбайба. Тэдэнь выставкэ хараһан хүнүүдэй һанамжаяа бэшэдэг дэбтэрнүүд байба. Эгээл түрүүшынхиинь эхилжэ ирабаб. Грузиин ССР-эй Уран зурагай жасын ахамад уран зурааша, Грузиин габьяата уран зурааша Р. М. Шерозия, СССР-эй Уран зураашадай холбооной гэшүүн, скульптор Р. Е. Амиров, СССР-эй Уран зураашадай холбооной гэшүүн . В. Нарткошвили, Марджанишвилиин нэрэмжэтэ театрай фотограф-уран зураашан Нодар Ку Грузиин ССР-эй Уран шадай холбооной ниин секретарь. Гр габьяата уран зурааша Тархан-Моурави, архитектор Тенгиз Ку ладзе гэгшэд Влади Амоковой бүтээлнүүд магтаалай һайхан дые бэшэһэн байна.

Тиихэдэ Агууехэ О риин 60 жэлэй ойдо лагдаһан харалга-конк 1-дэхи һуури эзэлһэ түлөө үгтэһэн грамота дахи дэбтэр соо байна. лэй үеын выставкэдэ даһан бүтээлнүүдые нүхэд хаража. баяр лангай үгэнүүдые соо үлөөгөө. Лейпциг һоо хүдэлмэришэ-ветера аха дүүнэр Каспар Мартин Лютерэй нэр тэ университедэй ст нэр, Галле хотодохи совет хани нүхэсэлэй шангай директор, гор соведэй депутат Хай хайнс баяраа мэдүүл раа табинхай.

Владимир Амоковой тэхи музейе хараһан С эй Уран зурагай Нау дай академиин гэшүү респондент, СССР-эй нэй шангай лауреат Валентинович Щербак дулаахан үгэнүүдые **«Хүндэтэ Владимир сович! Сэрэгэй до оршодог байра соо гэрэй зүйл дунда Та искусствын янзын дуганай үүдые гээт. тэрэниие тодорх хэлэбэл, тахилга гэж лэхээр хаш даа. дүүрэн үлгөөтэй бүт сэдьхэл хүдэлгэмэ... ствын амисхал энэ соотнай дуулдана. сэдьхэлһээ танда ажалай амжалта юуб гэбэл, та иску дурланхайт. «бурхан һэн ошотойт».**

Хаа хаанагүй выст хабаадажа, иимэ амжал ябаһан нютагайнгаа нэй бүтээлнүүдтэй Сампиловай нэрэмжэт зейн нэгэ зал соо ди гэжэ хүлеэһэнээ лээд, бэлигэйнгээ үшөө ехээр бадаруул хүсэе.

Ц. ДОНДОГ
хөөрэлдөө т

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. ковой «Хүлеэлгэ» скульптура.

Футбол

ГУРБАДАХЯА «БҮДЭРБЭ»

СССР-эй футболистнуудай дундаһаа «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг команданууд гурбан уулзалга үнгэргэбэ. Һүүлшын хоер уулзалгын дүн хаража үзэхэдэ, айлшаар ошоһон команданууд бирагүйдэһэн байба. Жэшээнь, апрелиин 20-до үнгэргэгдэһэн наадаанда хабаадаһан 18 командаһаа хоёрынь лэ тэнсэжэ гараа. Ангарскын «Ангара» Хабаровскын СКА, Новосибирскын «Чкаловец» Никольскын «Горняк» командатай (0:0, 1:1) тэнсэһэн байна. Нүгөөдүүлынь талмайн эзэдтэ шүүгдэшөө.

Эдэнэрэй дундаһаа Карагандагай «Шахтёрто» айлшалһан Барнаулай «Динамо» команда аяар 4:0 тоотойгоор шүүгдэбэ. Бусадынь гэхэдэ, манай «Сэлэнгэ», Шэтын «Локомотив» команданууд «Восток», «Спартагай» футболистнуудта 3:1 тоотойгоор шүүгдэһэн байба. Тиихэдэ Братскын «Энергия» Владивостогой «Луч» командада 0:3, Красноярскын, Эрхүүгэй команданууд Благовещенск, Рубцовскын футболистнуудта 0:2 тоотойгоор илагдаба. Павлодарай «Трактор» Омскын «Иртыш» командые 1:0 тоотойгоор диилэһэн байна.

Апрелиин 24-дэ болоһон наадаанда Рубцовскын «Торпедо» командада айлшалһан манай «Сэлэнгын» футболистнууд гурбадахи бүдэрэлгэ болоно. Энэ үдэр «Восток» команда Шэтын «Локомотив» — 1:0, Семипалатинскын «Спартак» — Эрхүүгэй «Звезда» — 2:0, Благовещенскын «Амур» — Братскын «Энергия» — 1:0, Хабаровскын, Владивостогой футболистнууд Красноярскын «Автомобилист», Ангарскын «Ангара» командануудые 2:0 тоотойгоор шүүһэн байна. Мүн Карагандагай «Шахтёр» Новосибирскын «Чкаловец» командые 1:0 тоотойгоор шүүгээд табиба. Энэ үдэр гансахан лэ Томскын «Торпедо» команда Никольскын «Горнягта» айлшалхадаа, талмайн эзэдые 0:1 тоотойгоор илажа шадаа.

«Сэлэнгэ» командын футболистнууд ээлжээтэ наадаяа Улаан-Үдэ хотодо үнгэргэхэ. Айлшаар манайда Владивостогой «Луч» команда ерэхэ болонхой. Наадан авиационно заводой стадион дээрэ майн 2-ой үдэр болохо.

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ	Очко
«Луч» Владивосток	3	3	—	—	7—0	6
«Спартак» Семипалат.	3	3	—	—	9—2	6
«Шахтёр» Караганда	3	3	—	—	6—0	6
«Восток» У-Камен.	3	3	—	—	5—1	6
«Торпедо» Рубцовск	3	2	1	—	6—1	5
СКА Хабаровск	3	2	1	—	3—0	5
«Амур» Благовещенск	3	2	—	1	3—1	4
«Горняк» Никольский	3	1	1	1	3—2	3
«Ангара» Ангарск	3	1	1	1	1—2	3
Целинник» Целиногр.	1	1	—	—	1—0	2
«Торпедо» Томск	2	1	—	1	1—1	2
«Трактор» Павлодар	2	1	—	1	1—1	2
«Чкаловец» Новосиб.	2	—	1	1	1—2	1
«Локомотив» Шэтэ	3	—	1	2	2—3	1
«Иртыш» Омск	1	—	—	1	0—1	0
«Звезда» Эрхүү	3	—	—	3	0—5	0
«Энергия» Братск	3	—	—	3	0—5	0
«Динамо» Барнаул	2	—	—	2	0—6	0
«Автомобилист» Кр ск	3	—	—	3	0—6	0
«Сэлэнгэ» Улаан-Үдэ	3	—	—	3	2—10	0

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Юрын үдэршье, һаиндэртэшье хододоо сугтаа» — мүрысөөндэ хабаадагшын үгэ. Авторынь Л. Нагаева. «БАМ: үйлэ хэрэгүүд ба хүнүүд»—фотомэдээсэл. «Майн нэгэниие угтуулан» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Хүсэ хабсаралгын точканууд» — А. Андохиновай статья. Хартаабха хаба ехэтэй ургамал. Баян ургасаар харюулхал» — В. Корнуновой статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Ажабайдалдаа һайн ябааб»

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Хүшэр үхибүүдэй үгы байхын тула» — Г. Елисеевагай статья. «Хүгжэмэй хүхюу түүхэ» — энеэдэтэй 50 мүрнүүд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита-2». 7.55—Дамжуулгын программа. 8.00—18.00—Шэнэ һонин. 8.10—Үглөөнэй гимнастика. 8.30 «АБВГДейка...». 9.00—«Түрэлхидтэ зорюулагдаһан дамжуулга». 9.30—«Үглөөнэй почто»—хүгжэмтэ программа 10.05—«Һайн шанартай эд бараа элбэг ехээр бүтээн гаргаха». 10.35 —«Третьяковско галерейн шухаг зурагууд». 10.55 —«Замда усалталга засуулха». 11.25 — Классическа мэдээжэ хүгжэмэй концерт. 12.05—«Энээниие таанар шадахат»—уран бүтээлшэдэй конкурс. 13.05——«Спортлотогой» тираж. 13.15—«Би БАМ-ай эзэн гээшэб» — телевизионно баримтата фильм. 13.45—«Онтохондо айлшаар», «Сказка о мертвой царевне и семи богатырях»—мультфильм. 15.15—«Хабарай дуунууд» — концерт. 16.00—«Нэгэдэхи харгы». Урда Вьетнамай сүлөөрһөөр хоер жэлэй ойдо зорюулагдана. 14.45 — Мультфильмүүдэй программа. 17.15—РСФСР-эй арадай артистка М. Мордасова дуулаха.

Улаан-Удэ. 18.15 — «В стране веснушек». 18.45—«Росинка России»—киноочерк. 18.55—«Майн нэгэнэй һайндэрөөр» гэһэн телевизор харагшадай бэшэгүүдээр концерт амаршалга. 19.55—Октябриин 60 жэлэй ойдо. «Арадай уран бүтээл» — Бэшүүрэй аймаг.

«Орбита-2». 21.00—«Время». 21.30—«Нүхэдэй аялганууд» — уласхоорондын эстрадна программа. 23.05—Дамжуулгын программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Удэ. 17.25—«Интернациональна үүргэ» гэһэн баримтата фильм.

«Орбита-2». 18.15 — «Очевидное невероятное». 19.15—«Чипполино» гэһэн К. Хачатурянай балет.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

Манай адрес, теле

Индекс: 670000, г.
Удэ, ул. Ленина, 3
фоны: редактора—2
приемная—2 54 93.

«БУРЯАД УНЭН» 1977 оной апрелиин 29 ☐ 4 дэхи хуудаһан ☐ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н 00462.